

Tenesi Vilijams

Tramvaj zvani želja

Prevod: Vera Nešić i Dragoslav Andrić

Lica:
(Uključujući epizodiste)

BLANŠ
STELA
STENLI
MIČ
JUNIS
STIV
PABLO
CRNKINJA
DOKTOR
BOLNIČARKA
MLADIĆ
MEKSIKANKA

PRVI ČIN

SCENA PRVA

Eksterijer jednospratne kuće na uglu ulice u Nju Orleansu; ulica se zove Raljska polja i proteže se između pruge železničke kompanije L & N i reke. To je siromašni deo grada, ali, za razliku od sličnih delova u drugim američkim gradovima, ima izvesnu draž ozloglašnosti. Kuće su većinom od drvene građe bele boje, od vremena posivele, sa rasklimatanim spoljašnim stepenicama i balkonskim prolazima i sa čudno ukrašenim zabatima. Ova kuća ima dva stana: jedan na spratu, a drugi u prizemlju. Izbledale bele stepenice vode do ulaza i u jedan i u drugi stan.

Prvi suton jedne večeri početkom maja. Nebo, koje okružuje konture bele kuće, ima neku neobično nežnoplavu boju, bezmalo tirkiznu, što čitavom prizoru daje izvesnu lirsku notu i sa puno ljupkosti ublažava atmosferu propadanja. Gotovo da se može osetiti topao dah tamne reke koja teče tamo iza stovarišta na obali, iz kojih dopire slab miris banana i kafe. U takav ambijent se odlično uklapa i muzika crnačkih zabavljača koja dopire iz bara tu, neposredno iza ugla. U ovom kraju Nju Orleansa čovek se gotovo uvek nalazi neposredno iza ugla, ili samo nekoliko kuća dalje od nekog klavira limenog zvuka, po čijim dirkama prebiraju tamni prsti veštinom punom zanosa. Taj „melanholični klavir“ odražava duh života kojim se ovde živi.

Na kućnim stepenicama su dve žene: jedna bela, a druga crna; izišle su samo malo na vazduh. Bela žena je JUNIS – ona stanuje u stanu na spratu; Crnkinja je iz susedstva, jer Nju Orleans predstavlja kosmopolitski grad u čijem se starom delu rase relativno srdačno i lako mešaju.

Glasovi koji dopiru sa ulice nadjačavaju muziku „melanholičnog klavira“.

Iza ugla se pojavljuju dva muškarca, STENLI KOVALSKI i MIČ. Imaju između dvadeset osam i trideset godina. Obučeni su u radna odela od grubog platna plave boje. STENLI nosi svoj žaket za kuglanje i paket sa crvenim mrljama – kupio je meso. Zaustavljaju se u podnožju stepenica.

STENLI (vičući): E-e-j Stela! Gde si, curo?!

STELA izlazi na stepenišno odmorište stana u parteru. To je nežna mlada žena od približno dvadeset pet godina. Odmah se vidi da je potekla iz sasvim drukčije sredine nego njen muž.

STELA (blago): Zašto višeš toliko? Zdravo, Mič!

STENLI: 'Vataj!

STELA: Šta?

STENLI: Meso!

Dobacuje joj paket. Ona uzvikne u znak negodovanja, ali uspeva da ga uhvati; zatim se glasno smeje. Njen muž i njegov prijatelj već su krenuli nazad – zalaze za ugao.

STELA: (Vičući za njim): Stenli! Kuda ćeš?

STENLI: Na kuglanje!

STELA: Da dođem da gledam?

STENLI: Dođi. (Izlazi sa pozornice)

STELA: Evo me, odmah. (Beloj ženi) Zdravo, Junis. Kako si?

JUNIS: Dobro. Kaži Stivu da kupi neki sendvič, jer nemamo baš ništa u kući.

Sve tri se smeju; Crnkinja ne prestaje da se smeje. STELA odlazi.

CRNKINJA: Šta je ono bacio na nju? (Diže se sa stepenica smejući se još glasnije)

JUNIS: Ćuti tu, dosta je bilo!

CRNKINJA: „Vataj!“ Šta da 'vata?!

I dalje se smeje. BLANŠ se pojavljuje iza ugla, noseći mali kofer. Pogleda komadić hartije koji drži u ruci, zatim kuću, pa opet komadić hartije, pa kuću. Na licu joj je izraz zaprepašćenja i neverice. Njena pojava ne odgovara ovoj okolini. Odevena je veoma ukusno: na sebi ima beli kostim sa tesnom bluzom od čipkaste tkanine, bisernu ogrlicu i minduše, bele rukavice i šešir; sve u svemu izgleda kao da je krenula na neku letnju sedeljku u bašti. Starija je od STELE oko pet godina. Njena nežna lepota mora da se kloni jake svetlosti. Zbog pomalo nesigurnog držanja, kao i zbog bele odeće, podseća na noćnu leptiricu.

JUNIS: (Najzad je upita): Šta je, srce? Da se nisi izgubila, a?

BLANŠ (pomalo histerično): Rekli su mi da idem tramvajem zvanim Želja, zatim da pređem u tramvaj zvani Groblje, da se njime vozim dve stanice i da siđem kod – Rajskih polja!

JUNIS: E, pa tu si.

BLANŠ: U Rajskim poljima?

JUNIS: Ovo ovde su Rajska polja.

BLANŠ: Sigurno nisu razumeli... koji broj tražim.

JUNIS: A koji broj tražiš?

BLANŠ (umorno gledajući u svoj komadić hartije): Broj 632.

JUNIS: Ne moraš dalje da ideš.

BLANŠ (ne shvatajući): Ja tražim svoju sestru, Stelu Diboa. Zapravo...gospođu Stenli Kovalski.

JUNIS: To je to... Samo, mimoišle ste se.

BLANŠ: Ovo...je li ovo...njena kuća?

JUNIS. Ona stanuje dole, ja na spratu.

BLANŠ: A, tako...Znači...Izašla je?

JUNIS: Jesi li primetila onu kuglanu tamo iza ugla?

BLANŠ: Pa... nisam sigurna.

JUNIS: E, ona je tamo. Gleda kako joj se muž kugla. (Pauza) Možda bi 'tela da ostaviš kofere ovde pa da je potražiš?

BLANŠ: Ne, neću.

CRNKINJA: Idem ja da joj kažem da si došla.

BLANŠ: Hvala.

CRNKINJA: Izvol'ite i drugi put. (Odlazi)

JUNIS: Stela te nije očekivala?

BLANŠ: Ne, nije. Bar ne večeras.

JUNIS: E, kad je tako, 'ajde uđi i raskomoti se dok se oni ne vrate.

BLANŠ: Kako mogu ... tek tako da uđem?

JUNIS: Pošto smo mi vlasnici ove kuće, ja mogu da te pustim.

Ustaje i otvara vrata prizemnog stana. Svetlost se pali iza prozorske zavese, koja je sada svetloplave boje. BLANŠ lagano ulazi za njom u prizemni stan. Kad se osvetli unutrašnjost kuće, spoljna svetla se gase.

Vide se dve odaje koje se ne mogu jasno definisati. Ona u koju se najpre ulazi prvenstveno služi kao kuhinja, ali se u njoj nalazi i krevet na rasklapanje koji će BLANŠ koristiti. Iz kuhinje se ulazi u spavaću sobu, a iz nje uzana vrata vode u kupatilo.

JUNIS: (Pravda se, primetivši BLANŠN pogled): Malo je sad u neredu, ali kad je sve čisto, stančić je baš sladak.

BLANŠ: Je l'te?

JUNIS: Pa da. Ja bar tako mislim. Dakle, ti si Stelina sestra?

BLANŠ: Da. (Želeći da je se otarasi.) Hvala vam što ste mi dopustili da uđem.

JUNIS: „Por nada“, kako kažu Meksikanci, „por nada“! Stela mi je pričala o tebi.

BLANŠ: Je li?

JUNIS: Čini mi se da je rekla da predaješ u školi?

BLANŠ: Da.

JUNIS: I da si iz Misisipija?

BLANŠ: Da.

JUNIS: Pokazala mi je i sliku vaše kuće na plantaži.

BLANŠ: Bel Reva?

JUNIS: Velika neka kuća, s belim stubovima.

BLANŠ: Da...

JUNIS: Mora da je teško održavati takvu kuću.

BLANŠ: Molim vas, izvinite me. Vrlo sam umorna – samo što se ne srušim.

JUNIS: Razume se, srce. Zašto ne sedneš?

BLANŠ: Htela sam da kažem – želela bih da ostanem sama.

JUNIS: A ... to... Kad je tako, onda ću ja da se izgubim.

BLANŠ: Nisam želela da budem neučtiva, ali...

JUNIS: Svратиću do kuglane da kažem Steli da malko požuri. (Izlazi)

BLANŠ seda na stolicu veoma ukočeno – ramena je malo savila napred, noge priljubila jednu uz drugu, a rukama čvrsto stegla svoju tašnu kao da joj je hladno. Posle kraćeg vremena, iz njenih očiju se gubi onaj beživotni izraz i ona postepeno počinje da razgleda po sobi. Mačka zamaučje. Ona se prestrašeno trgne. Iznenada ugleda nešto u poluotvorenoj niši. Skače, prilazi niši i uzima bocu viskija. Nalije pola čaše i iskapi je. Pažljivo vrati bocu, a u sudoperi ispere čašu. Zatim se vraća na svoje mesto ispred stola.

BLANŠ (za sebe tiho): Moram malo da se priberem, moram!

STELA se žurnim korakom pojavljuje iza ugla i trči ka vratima prizemnog stana.

STELA (dozivajući razdragano): Blanš!

Za trenutak se netremice gledaju. A onda BLANŠ skoči i uz prodoran krik poleti prema STELI.

BLANŠ: Stela, o, Stela! Stela, zvezdice moja! (Govori sa grozničavom užurbanošću kao da se plaši da jedna od njih ne počne da razmišlja. Grčevito se grle.) E, pa, daj da te pogledam! Samo pazi, ti ne smeš mene da gledaš, Stela, ne nikako, dok se ne okupam i ne odmorim! I ugasi, molim te, to bleštavo svetlo! Hajde, gasi! Neću da me niko gleda pod izdajničkim svetlom! (STELA se smeje i čini joj po volji) A sad, hajde, dođi! Oh, devojčice moja! Stela! Stela, zvezdice moja! (Opet je grli). Mislila sam da se više nikad nećeš vratiti u ovaj užasan stan! Ali, šta ja govorim?! Nisam to htela da kažem. Htela sam da kažem sve najlepše, da kažem: „O, kakav zgodan stančić, kakav...“ Ha-ha-ha! Jagnješće moje najslađe! Pa, ti mi još nisi rekla ni jednu reč.

STELA: Kako mogu kad mi ti, dušo, ne daješ priliku da nešto kažem! (Smeje se, ali joj je pogled, uperen u BLANŠ, pomalo brižan.)

BLANŠ: A-ha, eto. Sad si počela da govoriš! Otvori ta tvoja lepa usta i pričaj dok ja potražim nešto za piće! Samo, gde bi moglo da bude? Aha, znam, setila sam se, setila sam se!

Potrči prema niši i uzima bocu. Sve se trese, i, teško dišući, pokušava da se nasmeje. Boca samo što joj ne ispadne iz ruku.

STELA (primetivši to):Blanš, samo ti sedi i pusti mene da nalijem piće. Šta bismo mogle da sipamo u viski? Možda u frižideru ima koka-kole. Pogledaj, dušo, dok ja...

BLANŠ: Nemoj, molim te, koka-kolu, dušo, večeras. Mnogo sam nervozna! Reci mi gde...gde je...gde je...?

STELA: Stenli? Na kuglanju! Prosto obožava kuglanje. Imaju neko – a, evo, našla sam malo sode – imaju neko takmičenje...

BLANŠ: Meni samo obične vode, mila moja, da presečem taj viski! Ne treba da se brineš, tvoja sestra nije postala nikakva pijanica. Ona je samo uzbuđena, kuva se od vrućine, umorna je i prljava! Hajde, sedi i sve mi ispričaj o ovoj kući! Šta radiš u ovakvom stanu?

STELA: Znaš, Blanš...

BLANŠ: O, nisam ja licemerna, samo hoću da ti iskreno kažem šta mislim! Nikada, nikada, nikada, čak ni u svojim najcrnjim snovima, da, čak ni tada ne bih bogla to ni da zamislim... Samo Po!Jeste, samo gospodin Edgar Alan Po!... Samo bi on uspeo sve ovo

tačno da opiše! Tamo, iza kuće, sigurno je neka sablasna šuma! (Smeje se)

STELA: Ama ne, mila moja, tamo je željeznička pruga.

BLANŠ: A sad ozbiljno. Šalu na stranu. Zašto mi nisi rekla, zašto mi nisi pisala, dušo? Zašto mi se nisi javila?

STELA (pažljivo, sipajući sebi piće): Šta da ti javim, Blanš?

BLANŠ: Kako šta? Pa to da živiš u ovakvim uslovima!

STELA: Da ipak malo ne preteruješ? Nije ovde baš tako loše! Samo, Nju Orleans se razlikuje od ostalih gradova.

BLANŠ: Ovo nema nikakve veze sa Nju Orleansom. Mogla bi isto tako da kažeš – oprosti devojčice! (Naglo prekida.) Razgovor je završen!

STELA (pomalo suvo): Hvala.

U toku pauze BLANŠ je netremice gleda. STELA joj se otima.

BLANŠ (uperivši pogled u čašu koja joj je podrhtavala u ruci): Ti si mi sve što imam na svetu. A, eto, ne raduješ se što me vidiš!

STELA (iskreno): Ali, pobogu Blanš, dobro znaš da to nije istina!

BLANŠ: Nije?...Izgleda, zaboravljam da si uvek bila ćutljiva.

STELA: A ti mi nikad nisi ni pružala priliku da budem brbljiva. Zato sam i navikla da u tvom prisustvu malo govorim.

BLANŠ (rasejano): Odlična navika...(Onda naglo). Nisi me pitala kako sam uspela da odem iz škole pre kraja školske godine.

STELA: Pravo da ti kažem, mislila sam da ćeš mi i bez pitanja reći – ako uopšte želiš da mi kažeš.

BLANŠ: Verovatno si mislila da su me izbacili!

STELA: A, to ne, nego... mislila sam da si ...dala ostavku...

BLANŠ: Bila sam toliko iscrpljena zbog svega što sam preživela da su mi nervi... strašno popustili. (Nervozno tapka cigaretu po pepeljari) Bila sam na ivici – ludila, bezmalo! I tako mi je gospodin Grejvz – znaš, gospodin Grejvz je direktor moje gimnazije – on mi je predložio da uzmem odsustvo. Sve te pojedinosti nisam mogla da ti javim telegramom... (Naglo ispija viski). Uh, al' ovo struji kroz telo! Divota!

STELA: Da ti još sipam?

BLANŠ: Ne, hvala, jedna čašica je moja mera.

STELA: Sigurno?

BLANŠ: Ništa ne kažeš o mom izgledu.

STELA: Izgledaš sjajno.

BLANŠ: Nek' ti se bog smiluje zbog te laži! Dnevna svetlost još nikad nije otkrila takvu ruinu! A ti – ti si se malo ugojila. Da, da, sasvim malo. Tako si jedra: prava mala jarebica! Odlično ti stoji!

STELA: Slušaj, Blanš...

BLANŠ: Da, da odlično ti stoji. Inače, ja to ne bih rekla! Samo moraš malo da pripaziš na kukove. Ustani!

STELA: Nemoj sada.

BLANŠ: Čuješ li? Rekla sam – ustani! (STELA je nerado poslušala) Trapavo derište jedno, vidi samo kako si umrljala tu lepu belu čipkanu kragnu! A kad je reč o kosi – e, moraćeš da je skратиš... zbog tvojih nežnih crta. Je li, Stela, imaš neku devojkę, zar ne?

STELA: Nemam. Sa ove dve prostorije...

BLANŠ: Šta? Dve prostorije – kažeš?!

STELA: Da, ova i ... (Neprijatno joj je)

BLANŠ: Ona druga? (Jetko se smeje. Nastaje mučna tišina).

BLANŠ: Sipaću još samo malčice – tek koliko da zasladim, kako se to kaže --- A onda skloni tu bocu da ne bih dolazila u iskušenje. (Ustaje.) Molim te, pogledaj moj stas! (Okreće se) Znaš li, Stela, da se za poslednjih deset godina nisam ni gram ugojila? Imam isto onoliko kilograma koliko sam imala onog leta kad si otišla iz Bel Reva. Onog leta kad je tata umro, a ti nas onako ostavila i otišla...

STELA (pomalo umorno): Prosto je neverovatno, Blanš, koliko dobro izgledaš.

Obe se uzdržano nasmeju.

BLANŠ: Zaboga, Stela, imaš samo dve prostorije – ne vidim gde ćeš me smestiti!

STELA: Spavaćeš, evo, ovde.

BLANŠ: Kakav je ovo krevet – na rasklapanje, je li? (Seda)

STELA: Kako ti se čini?

BLANŠ (nesigurno): Divan je, dušo. Ionako ne volim suviše mekane krevete. Samo, između ove dve prostorije nema vrata, a Stenli... hoće li to biti pristojno?

STELA: Znaš, Stenli je Poljak.

BLANŠ: O, da. Oni su malo slični Ircima, zar ne?

STELA: Pa...

BLANŠ: Samo nisu tako – kultivisani? (Obe se opet nasmeju, uzdržano kao i maločas) Donela sam nekoliko lepih haljina da me u njima predstaviš vašim divnim prijateljima.

STELA: Bojim se da baš nećeš misliti da su tako divni.

BLANŠ: A kakvi su?

STELA: To su Stenlijevi prijatelji.

BLANŠ: Poljaci?

STELA: Mešano društvo, Blanš.

BLANŠ: Razni tipovi?

STELA: O, da. To je prava reč: tipovi!

BLANŠ: Pa ništa! Donela sam lepe haljine i – nosiću ih. Možda se nadaš – požeću da odem u hotel, ali, neću da idem ni u kakav hotel. Hoću da budem pored tebe, moram da budem s nekim, ne mogu da budem sama! Zato što... sigurno si već primetila... meni .... nije sasvim dobro... (glas joj se prekida, pogled joj postaje uplašen)

STELA: Izgleda, malo si nervozna ili premorena, šta li...

BLANŠ: Reci mi, Stela da li ću se dopasti Stenliju, ili ću za njega biti samo svastika koja je došla u posetu? To nikako ne bih mogla da podnesem.

STELA: Ništa ne brini. Dobro ćete se slagati, samo ako se potrudiš da ga... ovaj...pa, eto, da ga ne upoređuješ s mladićima s kojima smo kod kuće izlazile.

BLANŠ: Da li se toliko ... razlikuje?

STELA: On ti čovek sasvim drugog kova.

BLANŠ: U kom pogledu? Kakav je?

STELA: Eh, nemoguće je opisati nekog u koga si zaljubljena! Evo njegove slike! (Pruž a BLANŠ fotografiju)

BLANŠ: Oficir?

STELA: Stariji vodnik u inženjeriji. To su mu odlikovanja!

BLANŠ: Da li ih je nosio kad si ga upoznala?

STELA: Budi sigurna da me sav taj bakar nije ni na trenutak zaslepio.

BLANŠ: Nisam to ni htela...

STELA: Ali, razume se, bilo je tu ponešto na šta sam se kasnije morala privići.

BLANŠ: Kao, na primer, na njegovo poreklo. (STELA se nesigurno smeje) Šta je rekao na vest o mom dolasku?

STELA: O, Stenli još ništa ne zna.

BLANŠ (uplašeno): Ti... ti mu nisi rekla?

STELA: Uglavnom je na putu.

BLANŠ: Tako...Putuje?

STELA: Da.

BLANŠ: To nije loše, je l' da?

STELA (više za sebe): Ali ja teško podnosim da i jednu noć provedem sama...

BLANŠ: Je li moguće, Stela?

STELA: Kad nije kod kuće nedelju dana, prosto poludim!

BLANŠ: Bože moj!

STELA: A kad se vrati, ja mu se kao neko dete isplačem u krilu... (Smeši se samoj sebi)

BLANŠ: Tako, znači, izgleda kad je neko zaljubljen... (STELA podiže pogled uz blistav osmeh) Stela...

STELA: Šta je?

BLANŠ (govori brzo jer se oseća nelagodno): Nisam te ništa pitala o onome što si sigurno mislila da ću te pitati. I zato očekujem da ćeš pokazati razumevanja za ono što ja imam tebi da kažem.

STELA: Šta je to, Blanš? (Lice joj dobija zabrinut izraz)

BLANŠ: Da, Stela...prebacićeš mi ....znam sigurno da hoćeš.... Ali pre toga ....uzmi u obzir...ti si ta koja je otišla! Ja sam ostala i borila se! Ti si otišla u Nju Orleans i mislila samo na sebe! Ja sam ostala u Bel Revu i trudila se da ga održim! Ovo ti ne govorim zato što ti nešto zameram, ali čitav teret je pao na moja pleća!

STELA: Jedino što sam mogla da učinim, to je da pokušam da se sama snađem.

BLANŠ opet počinje da se snažno trese.

BLANŠ: Znam, znam. Ali, ne zaboravi: ti si napustila Bel Rev, a ne ja! Ja sam ostala i borila se da ga spasem, krvarila zbog njega i bezmalo dala svoj život!

STELA: Obuzdaj se malo, zaboga, i reci mi šta se dogodilo! Šta to znači „borila se i krvarila“? Šta...

BLANŠ: Da, znala sam, Stela. Zнала sam da ćeš tako da reaguješ na to!

STELA: Na to... na šta? ... Molim te ... reci!

BLANŠ (tiho): Na gubitak...gubitak....

STELA: Bel Rev? Bel Rev je izgubljen? Ne, ne!

BLANŠ: Da, Stela.

Gledaju se preko stola prekrivenog žutom kariranom mušmom. BLANŠ lagano klima glavom, a STELA spušta pogled na svoje ruke prekrštene na stolu. „Melanholični klavir“ se čuje sve glasnije. BLANŠ dodiruje maramicom svoje čelo.

STELA: Ali kako je sve to propalo? Šta se dogodilo?

BLANŠ (skočivši): Sjajno! I ti se usuđuješ da me pitaš kako je sve propalo?!

STELA: Blanš!

BLANŠ: Imaš smelosti da ovde sediš i da me optužuješ!

STELA: Blanš!

BLANŠ: Ja, ja – ja sam primala sve udarce po licu i po telu. Svi oni mrtvi! Duga povorka do groblja! Otac, majka! A tek Margareta – onako grozno! Toliko joj je stomak bio veliki da sve nije mogla da stane u kovčeg! Moralo je da se spali kao smeće! Ti si, Stela, dolazila kući samo na sahrane. A sahrane su lepe u poređenju sa umiranjem. Sahrane su bile tihe, ali umiranja... nisu baš uvek. Ponekad im je disanje tako hrapavo, ponekad užasno krkljaju, a ponekad ti viču: „Ne daj me!“ Čak i stari ponekad kažu: „Ne daj me!“ Kao da možeš da ih zadržiš! A sahrane su tihe, sa puno lepog cveća. U kakvim ih samo divnim sanducima odnose! Jedino onaj ko je bio kraj njihove samrtne postelje dok su vikali: „Drži

me!“ može da zna kako su se borili za dah, kako su krvarili. Ti nisi imala pojma o tome, ali ja sam sve videla! Videla! Videla! I sad tu sediš, a tvoje me oči me pitaju kako sam dozvolila da imanje i kuća propadnu! Šta ti, do vraga misliš, kako su sve te bolesti i sve te smrti plaćene? Smrt je skupa, gospođo Stela! Odmah posle Margarete umrla je i stara rođaka Džesi! Kao što vidiš, crna smrt je razapela svoj šator pred našim kućnim pragom!... Da, Stela, Bel Rev joj je bio glavni štab! Eto, dušo,... tako se naše imanje rastopilo! Ko nam je i od njih ostavio neko bogatstvo? Ko je ostavio i dolar osiguranja? Samo sirota Džesi – sto dolara za svoj kovčeg. I to je bilo sve, Stela! A ja sam imala samo svoju bednu profesorsku platu. Da, optužuj me! Sedi tu, gledaj me i misli kako sam dozvolila da imanje propadne! Ja, ja! A gde si bila ti? U krevetu s tim tvojim...Poljakom!

STELA(skočivši): Blanš, čuti! Dosta više! (Polazi iz sobe)

BLANŠ: Kuda ćeš?

STELA: U kupatilo da se umijem.

BLANŠ: Stela, Stela, pa ti plačeš!

STELA: Iznenadena si?

BLANŠ: Oprosti mi – nisam htela da...

Začuju se muški glasovi. STELA odlazi u kupatilo i zatvara vrata za sobom. Kad se muškarci pojave, BLANŠ zaključuje da se to sigurno vraća STENLI i nesigurno polazi od vrata kupatila ka toaletnom stočiću, sa zebnjom gledajući prema ulaznim vratima. STENLI se pojavljuje na pozornici, a za njim STIV i MIČ. STENLI zastaje kraj ulaza u svoj stan, STIV se zaustavlja na završetku zavojitog stepeništa, a MIČ malo dalje i desno od njih – samo što ne nastavi put. Dok muškarci ulaze, čuje se sledeći dijalog.

STENLI: I tako je on to dobio?

STIV: Baš tako. Ulovio je trista dolara na tiket sa šest brojeva.

MIČ: Šta mu pričaš o takvim stvarima – još će i da poveruje. (MIČ polazi)

STENLI (zaustavljajući ga): Ej, Mič! Vрати se!

Kad začuje glasove, BLANŠ se povlači u spavaću sobu. Uzima STENLIJEVU fotografiju sa toaletnog stočića, pogleda je i vrati na mesto. Kad STENLI uđe u stan, ona poleti i sakrije se iza paravana kraj uzglavlja kreveta.

STIV (STENLIJU I MIČU): 'Ej, 'oćemo l' sutra da igramo poker?

STENLI: Nego šta – kod Miča.

MIČ (Čuvši to, brzo se vraća do ograde stepenica.): Ne... ne može kod mene...Majka mi je bolesna!

STENLI: Molim, onda kod mene... (MIČ opet polazi.) Ali ti donesi pivo!

MIČ se pravi da ne čuje – dovikuje im: „Laku noć“ i izlazi pevajući. Odozgo dopre JUNISIN glas.

JUNIS: Dosta je bilo, vi tamo dole! Spremila sam špagete i sama sam sve pojela.

STIV (penjući se u svoj stan): Rekao sam ti – a i telefonirao sam – da ćemo se kuglati. (Muškarcima) 'Ej, nek' to bude neko bolje pivo!

JUNIS: Uopšte nisi telefonirao!

STIV: Rekao sam ti za doručkom, a i telefonirao u podne...

JUNIS: Eh, pusti to sad! Samo, ipak bi mogao malo češće da navратиš kući!

STIV: 'Oćeš da ti se potpišem?

Još malo smeha, uzvika i pozdravljanja muškaraca koji se razilaze. STENLI otvara kuhinjska vrata i ulazi. Srednje je visine, nešto oko 175 cm, snažne i čvrste građe. Nagonska radost kojom je prožeto njegovo biće – izbija iz svakog njegovog pokreta i celokupnog držanja. Još od samog početka muške zrelosti, glavno u životu mu je bilo uživanje sa ženama, pružanje i uzimanje tog uživanja, ali bez onog blagog predavanja punog potčinjenosti, već sa snagom i gordošću perjem nakićenog mužjaka među kokoškama. Od tog sveobuhvatnog i blagodatnog nagona polaze sve pomoćne staze njegovog života, kao što su njegova srdačnost prema muškarcima, sklonost ka gruboj šali, ljubav prema piću, hrani i igri, ljubav prema automobilu, radio aparatu, svemu što je njegovo, što nosi pečat tog gizdavog semenonoše. Žene procenjuje na prvi pogled, razvrstavajući ih prema seksualnim merilima, pri čemu grube slike iskrsavaju u njegovoj svesti i određuju kakav će im osmeh uputiti.

BLANŠ (nevoljno izbegavajući njegov pogled): Vi ste sigurno Stenli, ja sam Blanš.

STENLI: Stelina sestra?

BLANŠ: Da.

STENLI: Zdravo. Gde je moja ženica?

BLANŠ: U kupatilu.

STENLI: Nisam znao da ćete doći.

BLANŠ: Pa...ja...

STENLI: Odakle dolazite, Blanš?

BLANŠ: Ja ... živim u Lorelu.

STENLI prilazi niši i uzima bocu sa viskijem.

STENLI: U Lorelu, a? Pa da. Da, da, u Lorelu, tako je. To ne spada u moju teritoriju. Ja tamo ne putujem... Nema šta, alkohol brzo isparava po toplom vremenu! (Podiže bocu prema svetlosti da vidi koliko je ispražnjena) 'Oćete i vi čašicu?

BLANŠ: Ne, hvala, ja...vrlo retko dirnem...

STENLI: Neki to retko dirnu – ali ih dobro drmne!

BLANŠ (tiho): Ha – ha!

STENLI: Sve se na meni slepilo. Nimate ništa protiv da se malo raskomotim? (Počinje da svlači košulju)

BLANŠ: Samo vi izvolite.

STENLI: Budi komotan – to je moj moto.

BLANŠ: I moj. Teško je održati svež izgled. Ja još nisam stigla ni da se umijem, čak ni da se napuderišem, a, eto, vi već stigli!

STENLI: Znete, čovek lako ozebe kad sedi u vlažnoj odeći, naročito posle tako napornog treninga kao što je kuglanje. Vi ste nastavnica, je l' tako?

BLANŠ: Da.

STENLI: Šta predajete, Blanš?

BLANŠ: Engleski.

STENLI: Engleski mi nikad nije dobro išao. Koliko ostajete, Blanš?

BLANŠ: Pa...još ne znam.

STENLI: 'Oćete ovde malo da se ukotvite, a?

BLANŠ: Ja bih, ako to vama ne bi bilo nezgodno.

STENLI: Dobro.

BLANŠ: Putovanje me iscrpljuje.

STENLI: Ah, tu nema problema.

Mačka zamauče pokraj prozora. BLANŠ poskoći.

BLANŠ: Šta je to?

STENLI: Mačke... 'Ej, Stela!

STELA (tihim glasom, iz kupatila): Molim, Stenli?

STENLI: Da nisi slučajno upala u nešto, a? (Smeje se, gledajući u BLANŠ. Ona bezuspešno pokušava da mu uzvрати osmeh. Tišina.)Bojim se, mislićete da sam neotesan. Stela mi je dosta pričala o vama. Bili ste udati, je l' tako? (Iz daljine dopire tihi zvuk polke)

BLANŠ: Da. Kad sam bila veoma mlada.

STENLI: I, šta je bilo?

BLANŠ: Taj mladić...taj mladić je umro. (Svali se nazad u stolicu) Izgleda... razboleću se! (Glava joj klone na šake)

SCENA DRUGA

Šest časova naredne večeri. BLANŠ se kupa. STELA završava oblačenje. BLANŠNA haljina, od tkanine sa štampanim cvetovima, prebačena je preko STELINOG kreveta. STENLI dolazi spolja; ulazeći u kuhinju, ostavlja vrata otvorena, tako da dopiru zvuci večitog „melanhoničnog klavira“.

STENLI: Kakvo je ovo ludiranje?

STELA: O, Sten! (Skače i ljubi ga, što on prima s dostojanstvenom smirenošću) Vodim Blanš na večeru kod Galatua, a onda idemo da vidimo neki program, jer večeras ovde igrate poker.

STENLI: A šta je s mojom večerom, a? Ja neću ni u kakav restoran!

STELA: Spremila sam ti nešto hladno – zamrznuto je.

STENLI: E, baš sjajno!

STELA: Nastojaću da zadržim Blanš u gradu sve dok ne završite igru, jer ne znam kako bi ona to primila. I zato ćemo posle otići u neki mali lokal, tu u našem kraju. Trebalo bi da mi daš malo para.

STENLI: Gde je ona?

STELA: Leži u toploj vodi da smiri nerve. Mnogo je uznemirena.

STENLI: Zbog čega?

STELA: Ah! Toliko je mnogo propatila u životu.

STENLI: Je li?

STELA: Sten, znaš... mi smo... izgubile Bel Rev!

STENLI: Ono imanje?

STELA: Da.

STENLI: Kako?

STELA (neodređeno): Pa, eto, morale smo da ga žrtvujemo... ili tako nešto. (Pauza dok STENLI razmišlja, STELA oblači haljinu). Kad se Blanš pojavi, potrudi se da joj kažeš nešto lepo o njenom izgledu. I, pazi! Ne pominji moju bebu. Još joj nisam ništa rekla, čekam da se malo smiri.

STENLI (grubo): Ma, šta mi reče!

STELA: I molim te, Stenli, budi prema njoj ljubazan i potrudi se da je razumeš.

BLANŠ (pevajući u kupatilu): „Robinju oteše iz daljine, Osta za morima svet tišine...”

STELA: Nije se nadala da će nas zateći u ovakom malom stanu. Znaš, Stenli, kad sam joj pisala, uvek sam ponešto ulepšavala.

STENLI: Pa šta?

STELA: I, molim te, divi se njenoj haljini i reci joj kako sjajno izgleda. To je za Blanš veoma važno. Šta ćeš, njena mala slabost!

STENLI: U redu, sve sam razumeo. A sad, da se malo vratimo onome što si rekla o imanju.

STELA: O!...Da...

STENLI: Šta je to bilo? Da čujemo još neke detalje.

STELA: Bolje da o tome ne govorimo dok se Blanš malo ne smiri.

STENLI: A, tako dakle, je li? Sestru Blanš ne smemo da uznemiravamo nikakvim poslovnim problemima!

STELA: I sâm si video kako joj je sinoć bilo zlo.

STENLI: A – ha, video sam. A sad da malo vidimo taj kupoprodajni ugovor.

STELA: Ja ne znam ni za kakav ugovor.

STENLI: Šta, nije ti pokazala dokumenta – ugovor ili tako nešto?

STELA: Čini mi se da imanje nije prodato.

STENLI: Pa, šta je, do đavola, bilo s njim? Da nije slučajno otišlo u dobrotvorne svrhe?

STELA: Pssst! Čuće te!

STENLI: Baš me briga ako me čuje! Da vidim dokumenta!

STELA: Ali nema nikakvih dokumenata!

STENLI: Da li si ikad čula za Napoleonov kodeks?

STELA: Nisam, Stenli, nisam čula za Napoleonov kodeks, a i da sam čula, ne vidim šta to...

STENLI: Moraću, curo, da ti malo otvorim oči.

STELA: Šta je u pitanju?

STENLI: U državi Luizijani primenjuje se Napoleonov kodeks, prema kome sve što pripada ženi pripada i mužu, i obratno. Da ja, recimo, imam neku imovinu, ili je ti imaš....

STELA: U glavi mi se zavrtilo!

STENLI: U redu. Sačekaću da završi to svoje pranje, a onda ću saznati da li zna Napoleonov kodeks. Sve mi se čini da si ti, curo moja, propisno izigrana, a prema Napoleonovom kodeksu – kad si ti izigrana, izigran sam i ja. A ja nikako ne volim da budem izigran!

STELA: Imaćeš i kasnije vremena da je ispituješ. Ali ako to sad uradiš, opet će joj pozliti. Ne znam šta se u stvari dogodilo s tim našim imanjem, ali nemaš pojma koliko je besmisleno to što misliš da bi moja sestra, ili ja ili bilo ko iz naše porodice bio u stanju da nekog prevari.

STENLI: A gde su onda pare ako je imanje prodato?

STELA: Nije prodato, nego – izgubljeno, izgubljeno! (STENLI polazi u spavaću sobu, a ona za njim.) Stenli!

On širom otvara kofer koji se nalazi nasred sobe i jednim pokretom zgrabi nekoliko haljina.

STENLI: Pogledaj dobro ove stvari! Zar misliš da ih je kupila od profesorske plate?

STELA: Tiše!

STENLI: Vidi samo ovo perje i ova krzna koja je donela da se u njima šepuri! Rekao bi' - 'aljna od suvog zlata! A ova? I šta je ovo? Lisice! (Dune u njih) Prave lisice, pola milje dugačke! Gde su tvoje lisice, Stela? Vidi samo, mekane i bele k'o sneg! Gde su tvoje bele lisice?

STELA: To je jeftino letnje krzno koje Blanš ima već godinama.

STENLI: Poznajem jednog čoveka koji trguje ovakvom robom. Dovešću ga da ovo proceni. Dajem glavu ako na to nisu otišle hiljade dolara!

STELA: Ne budi takav kreten, Stenli!

STENLI baca krzna na otoman. Zatim naglo otvara pregradu u koferu i iz nje vadi punu šaku bižuterije.

STENLI: A šta to imamo ovde? Pravu gusarsku riznicu!

STELA: Ah, Stenli!

STENLI: Biseri! Čitavi nizovi! Šta je ta tvoja sestra? Da nije slučajno morski ronilac? I narukvice od čistog zlata! Gde su tvoji biseri i tvoje zlatne narukvice!?

STELA: Pssst! Zaboga Stenli, tiše!

STENLI: I dijamanti! Kruna za carinu!

STELA: To je najobičnija dijadema od štrasa koju je Blanš nosila na jednom maskembalu.

STENLI: Kakvog štrasa?

STELA: Nešto slično staklu.

STENLI: 'Očeš da me vučeš za nos? U redu, imam jednog poznanika koji je stručnjak za ovakve stvari. Dovešću ga da sve ovo proceni. Eto, tu je naša plantaža, ili ono što je od nje ostalo, baš tu!

STELA: Kad bi samo znao koliko si grozan i glup! A sad, zatvori taj kofer pre nego što ona iziđe iz kupatila!

STENLI (nogom delimično zatvara kovčeg, a zatim seda na kuhinjski sto): Porodica Kovalski i porodica Diboa imaju potpuno različita shvatanja.

STELA(ljutito): Da, jeste, imaju. Hvala bogu što je tako!... Idem napolje. (Zgrabi svoj beli šešir i rukavice i dolazi do ulaznih vrata) A sad, izidi sa mnom, da Blanš može na miru da se obuče.

STENLI: Otkad ti to meni zapovedaš?

STELA: Zar hoćeš da ostaneš i da je vređaš?

STENLI: Možeš ti da se ljutiš kol'ko 'očeš, ja ostajem.

STELA izlazi natrem. BLANŠ se pojavljuje iz kupatila u crvenom satenskom ogrtaču.

BLANŠ(veselo): O, zdravo, Stenli! Evo me, sveže okupane i namirisane. Osećam se kao preporođena!

STENLI (pali cigaretu) : To mi je milo.

BLANŠ (navlačeći zavesu na prozorima): Izvini za trenutak, samo da obučem moju lepu novu haljinu.

STENLI: Samo se ti oblaći, Blanš.

BLANŠ(navlači zavesu između dve sobe): Čujem da će ovde večeras biti neko malo kartaško društvo u koje mi dame nismo ljubazno pozvane!

STENLI (narogušeno): Pa šta?

BLANŠ (skida ogrtač i navlači haljinu cvetnog dezena): Gde je Stela?

STENLI: Napolju. Na tremu.

BLANŠ: Za koji trenutak ću te zamoliti za jednu malu uslugu.

STENLI: Šta li će to biti?

BLANŠ: Da mi zakopčaš dugmad na leđima! A sad, možeš da uđeš!

STENLI sklanja zavesu i ulazi, besno je posmatrajući.

BLANŠ: Kako izgledam?

STENLI: Sasvim dobro.

BLANŠ: Hvala! A sad – dugmad!

STENLI: Ja tu ništa ne mogu.

BLANŠ: Ah, vi muškarci! I ti vaši trapavi prsti! Mogu li da povučem jedan dim?

STENLI: Evo, uzmi drugu cigaretu.

BLANŠ: O, hvala!... Ovaj moj kofer kao da je eksplodirao!

STENLI: Ja i Stela smo ti pomogli da se raspakuješ.

BLANŠ: Nema šta. Taj posao ste zaista brzo i solidno obavili!

STENLI: Izgleda kao da si opljačkala nekoliko pariskih modnih radnji.

BLANŠ: Ha-ha! Da... Haljine su moja strast!

STENLI: Koliko vrede takve lisice?

BLANŠ: A, to je poklon od jednog obožavaoca!

STENLI: Taj ti se sigurno mnogo divio!

BLANŠ: O, da. U mladosti sam izazivala dosta divljenja. A vidi me sad! (Upućuje mu blistav osmeh) Šta misliš, da li sam ja nekad mogla važiti za veoma zgodnu?

STENLI: Ništa ti ni sad ne dostaje.

BLANŠ: Očekivala sam taj kompliment, Stenli.

STENLI: Ja ne dajem ni pet para na tako nešto.

BLANŠ: Na šta?

STENLI: Na komplimente ženama. Dosad još nisam sreo ženu kojoj treba reći da li izgleda dobro ili ne – svaka i sama zna kako izgleda. Neke čak imaju o sebi mnogo laskavije mišljenje nego što bi trebalo. Jednom sam izlazio s nekom lutkicom koja mi je stalno govorila: „Ja sam neodoljiva!“. A ja sam joj rekao: „Pa šta, vrlo važno!“

BLANŠ: A ona? Je li nešto rekla?

STENLI: Ništa nije rekla. To joj je zapužio usta.

BLANŠ: I tako se završila idila?

STENLI: Ne, nije. Tako se završio razgovor i – to je sve. Neki muškarci izgube glavu zbog tih holivudskih gluposti, a neki to sebi ne dozvoljavaju.

BLANŠ: Ti sigurno pripadaš ovoj drugoj kategoriji?

STENLI: Baš tako.

BLANŠ: Ne mogu da zamislim ni jednu čarobnicu koja bi te mogla omađijati.

STENLI: To je tačno.

BLANŠ: Ti si jednostavan, neposredan i, rekla bih, pomalo neotesan. Da bi te privukla, žena bi morala da ... (Zastane uz neodređen pokret).

STENLI (tiho): Položi ... sve karte na sto.

BLANŠ (osmehujući se): Pravo da ti kažem, nikad nisam marila za mekušce. I zato sam sinoć, kad si došao, rekla u sebi: „E, moja sestra se zbilja udala za – muškarca!“ Uostalom, to je sve što sam o tebi i mogla da kažem.

STENLI (iz sveg glasa): Dosta je bilo igranja žmurke!

BLANŠ (pritisnuvši rukama uši): U-u-u! Pazi ti njega!

STELA (dovikujući sa stepeništa): Stenli! Da si odmah izišao napolje! Pusti Blanš da se na miru sprema!

BLANŠ: Već sam spremna, dušo.

STELA: Pa zašto onda ne izlaziš?

STENLI: Tvoja sestra i ja vodimo jedan mali razgovor.

BLANŠ (veselo): Mila moja, budi dobra i učini mi nešto. Trkni do dragstora i kupi mi limunadu sa dosta sitnog leda!...Hoćeš li, dušo?

STELA (nesigurno): Da, hoću. (Odlazi iza ugla zgrade)

BLANŠ: Jadnica, stajala je tamo i sve čula; imam utisak da te ona ne razume kao ja... E pa, u redu, gospodine Kovalski. Sad možemo da pređemo na stvar, bez uvijanja. Spremna sam da odgovaram na sva pitanja. Nemam šta da krijem. O čemu je reč?

STENLI: U ovoj našoj državi Luizijani na snazi je takozvani Napoleonov kodeks, prema kome sve ono što pripada mojoj ženi, pripada i meni – i obratno.

BLANŠ: Bože, al' ti deluješ strogo – kao neki sudija!

Miriše se parfemom iz bočice sa pumpicom, a onda , šaleći se, to uradi i njemu. On zgrabi parfem i tresne ga o komodu. Ona zabacuje glavu i smeje se.

STENLI: Da ne znam da si sestra moje žene, svašta bi' o tebi pomislio!

BLANŠ: A šta to, na primer?

STENLI: Ne izigravaj neku blesavicu. Dobro znaš šta!

BLANŠ (stavlja parfem na sto): U redu. Karte na sto! To mi sasvim odgovara! (Okreće se STENLIJU) Ne poričem, ja volim dosta da izmišljam. Uostalom, pedeset odsto ženinog šarma čine iluzije. Ali, da znaš! Kad je nešto važno, ja uvek govorim istinu, a istina je ovo: nikad u životu nisam obmanula ni svoju sestru, ni tebe ni bilo kog drugog.

STENLI: Gde su dokumenta? U koferu?

BLANŠ: Sve što imam nalazi se u tom koferu.

STENLI prilazi koferu i grubo ga otvara i počinje da otvara i pregrade.

BLANŠ: Za ime sveta, šta ti misliš?! Šta li se to krije u tom tvom dečaćkom mozgu, a?! Možda misliš da nešto mućkam, da hoću svojoj rođenoj sestri da podvalim?! ... Pusti mene... ja ću! Biće brže i lakše... (Prilazi koferu i iz njega vadi jednu kutiju). Uglavnom, sva moja dokumenta čuvam u ovoj limenoj kutiji. (Otvara je.)

STENLI: A šta je to ispod njih? (Pokazuje na drugi svežanj hartija)

BLANŠ: To su ljubavna pisma... već su sva požutela od stajanja, a pisao ih je jedan mladić. (On zgrabi pisma. Ona mu se obraća ljutito.) Odmah mi to vrati!

STENLI: Najpre ću da ih pregledam!

BLANŠ: Dodir tvojih ruku ih vređa!

STENLI: Ne lupaj! (Kida pantiljku i počinje da ih razgleda. BLANŠ ih otima iz njegovih ruku – i ona se rasipaju po podu.)

BLANŠ: Dotakao si pisma i zato ću ih da spalim!

STENLI (gleda zbunjeno): Pa šta je tu, do đavola?

BLANŠ: Pesme koje je jedan mladić pisao – dok je bio živ. Nanela sam mu bol kao što bi ti hteo meni da naneseš, ali ne možeš! Nisam ja više ni mlada ni preosetljiva! Ali moj mladi muž jeste bio i mlad i preosetljiv, a ja... Uostalom, nije važno! Daj mi to!

STENLI: Šta si mislila kad si rekla da ćeš morati da ih spališ?

BLANŠ: Oprosti, za trenutak sam izgubila glavu. Svi mi imamo ponešto što niko drugi ne sme ni da pipne, nešto sasvim priso i lično... (Izgleda potpuno iscrpljena; seda sa svojom kutijom, stavlja naočare i počinje pažljivo da pregleda debeli svežanj papira.) Embler i Embler. Hmmmm....Krebttri....Opet Embler i Embler.

STENLI: Šta je to Embler i Embler?

BLANŠ: Kompanija koja je davala zajmove na kuću i imanje.

STENLI: Znači, sve je propalo zbog hipoteke?

BLANŠ (dodirujući čelo): Pa, mora biti da se to tako desilo.

STENLI: To kod mene ne pali: „pa“ i „mora biti“! Kakve su to druge hartije?

Ona mu pruža celu kutiju. On je nosi do stola i počinje da pregleda dokumente.

BLANŠ(uzevši jedan veliki koverat u kome ima još dokumenata): Ima tu bezbroj dokumenata koji pokazuju istorijat Bel Reva kroz vekove. Videćeš kako su naši lakomisleni dedovi, i očevi, i ujaci i braća krčmili komad po komad zemlje zbog svog legendarnog bludničenja – kad već o tome govorimo! (Skida naočare uz umnoran osmeh) Tako nas je ta gnusna reč lišila naše plantaže dok najzad nije ostala samo – a Stela to može da potvrdi – samo kuća sa dvadeset jutara zemlje, uključujući i groblje na kome su se svi drugi, osim Stele i mene, već nastanili. (Izruči na sto hartije iz koverta) Evo, tu je sve, sva ta dokumenta! Ostavljam ti u amanet! Uzmi ih, detaljno pogledaj i, ako te ne mrzi, možeš i napamet da ih naučiš! Baš dobro odgovara imanju kao što je Bel Rev – da najzad završi kao svežanj starih hartija, u tvojim velikim, sposobnim rukama...Nego, da li mi je Stela donela limunadu...(Zavali se unazad i zatvara oči)

STENLI: Poznajem jednog advokata koji će sve ovo da pogleda.

BLANŠ: Ne zaboravi da mu poneseš i kutiju aspirina.

STENLI(postaje malo nesiguran): Vidiš, prema Napoleonov kodeksu....pa, eto muž mora da vodi računa o imanju svoje žene.... naročito sad kad ona očekuje dete.

BLANŠ (otvara oči. „Melanhonični klavir“ se glasnije čuje): Stela? Stela očekuje dete! (Sanjalački) Nisam znala da očekuje dete!

BLANŠ ustaje i odlazi do ulaznih vrata. STELA se pojavljuje iza ugla, donoseći iz dragstora limunadu u tetrapaku. STENLI ulazi u spavaću sobu, držeći koverat i kutiju. Unutrašnjost kuće tone u tamu; spoljašnji zid se osvetljava. BLANŠ se susreće sa STELOM u dnu stepenica – na trotoaru.

BLANŠ: Stela, Stela, zvezdice moja! Imaćeš bebu! Pa to je divno! Sve će biti dobro. Sve će biti u redu!

STELA: Žao mi je što ti je Stenli to učinio.

BLANŠ: Ah, možda on nije čovek kome se dopada parfem od jasmína, ali možda je baš on ta sveža krv koja nam sad toliko potrebna – sad kad smo izgubile Bel Rev. Znaš, nas dvoje smo sve detaljno pretresli. Malo sam ošamućena, ali čini mi se da sam to lepo izvela. Smejala sam se i na sve gledala kao na šalu. (STIV i PABLO se pojavljuju noseći sanduk piva.) Rekla sam mu da je pravi dečak, i smejala se, flertovala. Zamisli, flertovala sam s tvojim mužem! (Dok muškarci nailaze) Gosti već počinju da stižu na partiju pokera. (Dvojica prijatelja prolaze između njih dve i ulaze u kuću). A sad kojim ćemo putem, Stela? Ovim?

STELA: Ne, ne, ovim. (Odводи BLANŠ)

BLANŠ (smejući se): Slepac vodi slepca!

Čuje se glas prodavca tamale.

PRODAVAC (izvikuje): Evo! Papreni – vrući! Papreni – vrući!

SCENA TREĆA

Pokerska noć. Postoji jedna van Gogova slika koja prikazuje bilijardsku salu noću. Kuhinja sada ostavlja utisak takvog avetinjskog noćnog odsjaja, prepunog jakih boja dečjeg spektra. Iznad žute mušeme na kuhinjskom stolu visi električna sijalica sa zelenim staklenim zaklonom. Pokeraši – STENLI, STIV, PABLO i MIČ – imaju na sebi košulje različitih boja: izrazito plavu, skarletnu, crveno-belu kariranu i svetlozelenu. Sva četvorica su u naponu fizičke snage i muževnosti: grubi su, neposredni i jaki – kao i te osnovne boje. Na stolu se vide kriške lubenice, boce sa viskijem i čaše. Spavaća soba je slabo osvetljena svetlošću koja prodire između zavesa i kroz široki prozor sa ulice. Za trenutak, dok se karte dele, vlada napregnuta tišina.

STIV: 'Oće l' neko da blindira?

PABLO: Nek blindiraju slepci.

STIV: Daj sve!

PABLO: A tebi, Mič?

MIČ: Ne idem.

PABLO: Jednu.

MIČ: 'Oćete li da pijete?

STENLI: A-h-a. Ja.

PABLO: Kako bi bilo da neko časkom ode do Kineza i donese nešto za klopou?

STENLI: Kad ja gubim, ti 'oćeš da jedeš! Gde je taj ulog? 'Ajde! Ko ima otrov? Ko ima otrov? Sklanjaj tu tvoju guzicu sa stola, Mič! Kad se igra poker na stolu mmogu da budu samo karte, lova i viski. (Diže se i baca nekoliko lubenice sa stola na pod)

MIČ: Uf, al' se ti puvaš!

STENLI: Koliko?

STIV: Daj mi tri.

STENLI: Jednu.

MIČ: Opet ne idem. Moraću uskoro da pođem kući.

STENLI: Zaveži!

MIČ: Znate da imam bolesnu majku. Ne može da zaspi dok se ja ne vratim.

STENLI: A zašto onda ne sediš kod kuće?

MIČ: Ona me tera da izlazim. I, tako, ja izađem, ali mi nije stalo do toga. Stalno mislim na to – kako je i šta radi.

STENLI: Uh, za ime božje! Pa idi već jednom!

PABLO: Šta imaš?

STENLI: Boju u piku.

MIČ: Vi ste se svi poženili. A ja ću biti sâm kad mi majka umre... Idem u kupatilo.

STENLI: Ako se brzo vratiš – namestićemo ti neku dobru cicu.

MIČ: Nosi se! (Prolazi kroz spavaću sobu i ulazi u kupatilo.)

STIV (deleći karte): Sad ja delim ... (Dok deli priča vic.) Neki stari farmer sedi iza kuće i baca pilićima kukuruz. Kad, najednom začuje glasno kokodakanje. I – šta ima da vidi: jedna mlada kokica prolete k'o luda, a za njom i pevac – i samo što je ne stigne.

STENLI (nestrpljiv zbog te priče): Deli!

STIV: Kad ti naš pevac ugleda farmera kako baca kukuruz, on naglo ukoči – diže ruke od kokice i poče da kljuca kukuruz. Na to stari farmer reče: „Ne daj mi Bože da ikad budem tol'ko gladan!“

STIV i PABLO se smeju. Sestre se pojavljuju iza ugla.

STELA: Ovi naši se još uvek kartaju.

BLANŠ: Kako izgledam?

STELA: Divno, Blanš.

BLANŠ: Vrućina mi je, a i mrtva sam umorna. Ne otvaraj vrata dok se ne napuderišem. Da li izgledam mnogo iscrpljena?

STELA: Ni govora! Sveža si k'o ruža!

BLANŠ: Koja je ubrana pre nekoliko dana.

STELA otvara vrat i ulaze.

STELA: Vidi, vidi!... Pa, vi, momci još uvek igrate!

STENLI: Gde ste bile?

STELA: Blanš i ja smo išle u varijete. Blanš, ovo je gospodin Gonzales, a ovo gospodin Habel.

BLANŠ: Molim vas, nemojte ustajati

STENLI: Ne sekiraj se, nikom i ne pada na pamet da ustaje.

STELA: Koliko ćete još da igrate?

STENLI: Dok nam se bude igralo.

BLANŠ: Poker je tako neodoljiva igra. Mogu li da kibicujem?

STENLI: Ne možeš. Zašto se vas dve ne popnete gore do Junis?

STELA: Zato što je već pola tri. (BLANŠ prelazi u spavaću sobu i samo do pola navlači zavese.) Zar ne biste mogli da prekinete posle tog deljenja?

Stolica zaškripi – STENLI bučno šljepne STELU po butini.

STELA (oštro): Sram te bilo, Stenli.

Muškarci se smeju. STELA prelazi u spavaću sobu.

STELA: E, kad mi to uradi pred drugima, ja prosto poludim!

BLANŠ: Možda ću da se okupam.

STELA: Zar opet?

BLANŠ: Nervi su mi pri kraju. Ima li koga u kupatilu?

STELA: Ne znam.

BLANŠ kuca. MIČ otvara vrata i izlazi, brišući ruke peškirom.

BLANŠ: O!... Dobro večer!

MIČ: Zdravo! (Zagleda se u nju)

STELA: Blanš, ovo je Harold Mičel. Moja sestra. Blanš Dibo.

STELA: Kako ti je majka, Mič?

MIČ: Hvala na pitanju, ništa bolje. Obradovala se što si joj poslala onaj puding... Izvinite me, molim.

MIČ se lagano vraća u kuhinju, osvrćući se za BLANŠOM i kašljucajući. Kad primeti da još uvek drži peškir, uz zbunjen osmeh pruži ga STELI. BLANŠ gleda za njim sa izvesnim interesovanjem.

BLANŠ: Ovaj mi se čini nešto .... bolji od ostalih.

STELA: Da, jeste.

BLANŠ: Pogled mu je osećajan.

STELA: Ima bolesnu majku.

BLANŠ: Je li oženjen?

STELA: Nije.

BLANŠ: Švaler?

STELA: Šta ti je, Blanš! (BLANŠ se smeje.) Ne bih rekla.

BLANŠ: A šta...šta radi? (Otkopčava bluzu)

STELA: Radi kao precizni mehaničar u odeljenju za rezervne delove u istoj fabrici u kojoj je Stenli trgovački putnik.

BLANŠ: Je li to neko dobro mesto?

STELA: Nije. Od svih njih jedino Stenli ima izgleda da nešto postigne.

BLANŠ: Otkud znaš da će baš Stenli uspeti?

STELA: Dobro ga pogledaj.

BLANŠ: Već sam ga pogledala.

STELA: Zašto onda pitaš?!

BLANŠ: Izvini, ali pravo da ti kažem, ni na njegovom čelu nisam zapazila pečat genijalnosti. Svlači bluzu i, u prslučetu od ružičaste svile i u beloј suknji, stoji na svetlosti koja prodire kroz zavese. Poker se u tišini nastavlja.)

STELA: Na čelu mu ništa ne piše, pa ni to da je genijalan.

BLANŠ: Šta je to onda, i gde je? Baš bih volela da znam.

STELA: Ta njegova snaga. Stojiš na svetlu, Blanš!

BLANŠ: Pazi, stvarno! (Sklanja se sa žute trake svetlosti.)

STELA je svukla haljinu i obukla kimono od svetloplavog satena.

STELA (smejući se): Treba samo da vidiš njihove žene!

BLANŠ (smejući se): Mogu da zamislim! Sigurno su strašno krupne i masne!

STELA: Videla si onu gore na spratu? (Još se smeje) Jednom... je ... (smejući se) plafon pod njom ....pukao...

STENLI: Tišina tamo, vas dve torokuše!

STELA: Ne možeš da nas čuješ!

STENLI: Zato vi mene možete, a ja sam rekao da umuknete!

STELA: Ovo je moja kuća i pričaću koliko god hoću!

BLANŠ: Stela, ne započinjaj svađu.

STELA: Već je dobro natreskan!... Odmah se vraćam!

Odlazi u kupatilo. BLANŠ ustaje, lagano prilazi malom belom radio-aparatu i uključuje ga.

STENLI: U redu. Mič, ideš li?

MIČ: Šta? A! ...Ne , ne idem.

BLANŠ se vraća na osvetljenu traku. Podiže ruke i, protežući se, vraća se do stolice. Na radiju svira rumba. Mič ustaje od stola.

STENLI: Ko je otvorio taj radio?

BLANŠ: Ja. Imaš nešto protiv?

STENLI: Gasi to!

STIV: 'Ajde, boga ti, Stenli, pusti cure na miru – nek im svira.

PABLO: Dabome, muzika je odlična, neka svira!

STIV: Zvuči k'o Ksavijer Kugat!

STENLI naglo ustaje, odlazi do radija i isključuje ga. Za trenutak zastaje ugledavši BLANŠ kako sedi. Ona mu uzvraća pogled bez ustručavanja. On se vraća za kartaški sto. Dva igrača su počela da se žustro prepiru.

STIV: Nisam čuo da si licitirao?

PABLO: Evo, Mič će da potvrdi. Da l' sam licitirao, Mič?

MIČ: Ne znam, nisam slušao.

PABLO: A šta si, kog đavola, radio?

STENLI: Zevao je kroz one zavese. (Naglo ustaje i grubo navlači zavesu). A sad, ponovo deli – ili ćemo da igramo ili nećemo! Ima kretena koje spopadnu pundravci čim počnu da dobijaju!

MIČ ustaje kad se STENLI vrati na svoje mesto.

STENLI (prodere se): Sedi dole!

MIČ: Idem u nužnik. Mene preskočite.

PABLO: Imaš pravo, stvarno su mu ušli pundravci u dupe! Sad kad je u džepove potrpao sedam novčanica od pet dolara!

STIV: Kladim se da ćemo ga videti kako ih na blagajni menja u novčiće od dvadeset pet centi.

STENLI: A kad stigne kući, sve će, jedan po jedan, da ih pusti u svoje prasence – onu kasicu što mu je mama poklonila za Božić. (Deli karte). Takva vam je igra – isto što i pljuvanje u okean.

MIČ se nelagodno smejulji odlazeći prema zavesama. Zastaje sa druge strane zavese.

BLANŠ (meko) : Hej! Kakva je to gužva tamo?

MIČ: Pili smo.... pili smo pivo.

BLANŠ: Ja mrzim pivo.

MIČ: Nije loše...po vrućini.

BLANŠ: A ne slažem se; meni je od piva još više vrućina. Imate li cigarete? (Obukla je kućnu haljinu od tamnocrvenog satena)

MIČ: Kako da ne...

BLANŠ: Koje?

MIČ: „Laki“.

BLANŠ: Sjajno! Kakva divna tabakera... Srebrna?

MIČ: Da. Da. Pročitajte posvetu.

BLANŠ: Šta? Ima i posvetu? Ne vidim dobro... (On kresne šibicu i približi se.)Ah! (Čita, pretvarajući se dato čini s naporom)

„I ako Bog tako odredi...

Voleću te još više...posle...smrti!“

Vidi, molim te, pa to je iz mog omiljenog soneta od Elizabete Brauning!

MIČ: Znate ga?

BLANŠ: Kako da ne!

MiČ: Ima jedna priča u vezi s tom posvetom.

BLANŠ: Neka idila, je l' te?

MIČ: Veoma tužna idila.

BLANŠ: O!

MIČ: Ta devojka više nije živa.

BLANŠ (s dubokim saosećanjem): Oh!

MIČ: Kad mi je ovo davala, znala je da će umreti. Vrlo čudna devojka i vrlo, vrlo – mila!

BLANŠ: Sigurno vas je volela. Bolesni ljudi tako duboko i iskreno osećaju...

MIČ: Da, da. Tako je.

BLANŠ: Rekla bih da patnja rađa iskrenost.

MIČ: I iznosi na videlo.

BLANŠ: Ono malo iskrenosti jedino imaju ljudi koji znaju šta je patnja.

MIČ: Mislim da ste u pravu.

BLANŠ: I, jesam. Dajte mi nekoga ko u životu nije propatio, i ja ću... U, što me je uhvatilo! Jezik mi je malo ... odebljao! Vi ste, momci, krivi za to. Program se završio u jedanaest, ali nismo mogle da se vratimo kući zbog tog vašeg pokera. Zato smo morale da odemo da negde nešto popijemo. A ja nisam navikla da popijem više od jedne čašice. Dve su za mene krajnja granica... a tri! (smeje se) Večeras sam popila tri!

STENLI: Mič!

MIČ: Deli bez mene. Razgovaram s gospođicom ...

BLANŠ: Diboa.

MIČ: Gospođica Diboa?

BLANŠ: Francusko prezime. Diboa znači šuma, a blanš znači beo, dakle, bela šuma. Kao voćnjak u proleće! Eto, po tome možete da zapamtite kako se zovem.

MIČ: Vi ste Francuskinja?

BLANŠ: Mi smo poreklom Francuzi. Naši prvi američki preci bili su francuski hugenoti.

MIČ: Vi ste Stelina sestra, zar ne?

BLANŠ: Da, Stela je moja slatka mala sestrice. Zovem je mala – iako je nešto malo starija od mene. Samo malčice. Manje od godinu dana. Hoćete li nešto da mi učinite?

MIČ: Razume se. A šta?

BLANŠ: Kupila sam ovaj divni lampiončić od šarenog papira u jednoj kineskoj radnji.

Stavite ga preko sijalice! Hoćete li?

MIČ: Vrlo rado.

BLANŠ: Ne podnosim gole sijalice kao što ne podnosim ni neučtive primedbe ili vulgarne postupke.

MIČ (nameštajući lampion): Sigurno mislite da smo neotesani i grubi.

BLANŠ: Ja se lako.... prilagođavam... prilikama.

MIČ: E, to je odlična osobina. Došli ste u posetu Stenliju i Steli?

BLANŠ: Stela se u poslednje vreme nešto ne oseća dobro, pa sam došla da joj malo pomognem. Isuviše je umorna.

MIČ: Vi niste...?

BLANŠ: Udata? Ne, nisam. Ja sam vam jedna matora usedelica koja predaje u školi!

MIČ: Možda predajete u školi, ali da ste matora usedelica – to ni govora!

BLANŠ: Hvala, gospodine! Baš ste kavaljer!

MIČ: Dakle, tako. Predajete u školi?

BLANŠ: Da. Ah, da...

MIČ: U osnovnoj , ili gimnaziji ili –

STENLI (prodere se): Mič!

MIČ: Evo, odma'!

BLANŠ: Bože, što ima snažna pluća!... Predajem u gimnaziji. U Lorelu.

MIČ: Šta predajete? Koji predmet?

BLANŠ: Pogodite!

MIČ: K'o bog – muziku ili crtanje? (BLANŠ se blago nasmeši.) Možda sam i pogrešio. Ko zna, možda predajete matematiku.

BLANŠ: A, to nikako, gospodine, matematika ne dolazi! (Smejući se) Ja čak ne znam ni tablicu množenja! Ne, ja imam tu nesreću da predajem engleski. Pokušavam da onim malim šizikama i njihovim balavcima koji stalno „vise“ po kafe barovima ulijem malo ljubavi prema Hotornu, Vitmenu i Pou!

MIČ: Rekao bi' da mnoge od njih interesuju sasvim druge stvari!

BLANŠ: Tu ste u pravu! Naše književno nasleđe nije, nažalost ono što najviše cene! Pa ipak, to su vam tako slatka stvorenja! A u proleće, dirljivo je videti kako prvi put otkrivaju ljubav! Kao da je pre njih niko nikad nije doživeo! (Otvoraju se vrata od kupatila. Izlazi STELA. BLANŠ i dalje razgovara sa MIČOM). O! Već si gotova?! Čekajte... uključicu radio.

Okreće dugme na radiju. Začuje se :“Wien, Wien, Wien, nur du allein“. BLANŠ igra valcer, preterano se zanoseći. MIČ je oduševljen i vrti se, nespretno je imitirajući – kao medved koji igra. STENLI besno razgrće zastore i ulazi u sobu. Prilazi malom belom radio – aparatu i zgrabi ga sa stola. Uz glasnu psovku baca ga kroz prozor.

STELA: Pijana ...pijana...životinjo! (odjuri do stola za kojim se igra poker)Svi...svi... molim vas, idite kući! Ako imate bar malo obzira -

BLANŠ (divlje): Stela, pazi -

STENLI poleti na STELU.

MUŠKARCI (nemoćno): Lakše, Stenli...Ajde, smiri se, čoveče...Sad ćemo-

STELA: Samo me pipni i da znaš da ću-

Idući nazad, ona se gubi iz vidnog polja. On polazi za njom i nestaje. Začu se udarac. STELA vrisne. BLANŠ vrišti i uleće u kuhinju. Muškarci jure u sobu; odande se čuje rvanje i psovanje. Nešto se prevrće i uz tresak lomi.

BLANŠ (vrišti): Moja sestra očekuje dete!

MIČ: Strašno.

BLANŠ: Ludak, pravi ludak!

MIČ: Dovedite ga ovamo,momci!

Čvrsto ga držeći, njih dvojica dovode STENLIJA u spavaću sobu. On zamalo da im se otrgne. A onda se naglo primiri i omlitavi u njihovim rukama. Govore mu tiho i blago. On naslanja glavu na rame jednoga od njih.

STELA (ne vidi se; visokim, neprirodnim glasom): Hoću da idem odavde, hoću da idem!

MIČ: Poker ne treba igrati u kući u kojoj ima žena.

BLANŠ (odjuri u spavaću sobu): Gde je haljina moje sestre!Idemo gore kod one žene!

MIČ: Gde je haljina?

BLANŠ (otvarajući orman): Evo je! (Odjuri do STELE). Stela. Stela. Sunce moje! Mila moja sestrice, ne plaši se! (Obgrlivši je izvodi je iz stana i vodi je uz stepenice u stan iznad njih).

STENLI (tupo): Šta je bilo?

MIČ: Izgubio si glavu, eto šta.

PABLO: Sad je sve prošlo, sve je u redu!

STIV: Tako je, moj dečko je već dobro!

MIČ: Stavite ga na krevet i dajte mu moker peškir.

STENLI (odebljanog jezika): Dajte mi vode.

MIČ: Stavite ga pod tuš!

Muškarci tiho govore dok STENLIJA odvode u kupatilo.

STENLI: Pustite me! Majku vam vašu!

Začuju se udarci. Voda teče punim mlazom.

STIV: Ajdemo brzo odavde!

Oni žurno polaze ka izlazu, pokupivši usput – sa stola dobitke.

MIČ (tužno, ali odlučno): Poker ne treba igrati u kući u kojoj ima žena.

Vrata se za njima zatvaraju; u stanu zavlada tišina. Crnački orkestar iz bara iza ugla, tiho i tužno svira "Lutku od papira".

Trenutak kasnije STENLI, sa koga se cedi voda, izlazi iz kupatila u mokrim tačkastim gaćama prilepljenim uz telo.

STENLI: Stela! (Pauza) Moja me lutkica ostavila! (Zajeca. Zatim odlazi do telefona i okreće broj, još uvek se tresući od jecanja) Junis? 'Oću moju devojčicu. (Sačeka trenutak, a onda prekida vezu i opet zove JUNIS.) Junis! Zvoniću sve dok se moja devojčica ne javi.

Iz slušalice se čuje neki nerazgovetan, kreštavi glas. STENLI tresne telefon o pod. Začuje se zvuk mesinga koji se neskladno meša sa zvucima klavira dok sobe tonu u mrak, a spoljni zidovi se osvetljavaju noćnom svetlošću. „Melanhonični klavir“ svira kratko vreme. STENLI, poluodeven, najzad izlazi na trem, spotičući se, pa drvenim stepenicama silazi na trotoar ispred kuće. Zabacuje glavu unazad kao pas koji laje i, urlajući, počinje da doziva svoju ženu.

JUNIS (dovikujući sa vrata gornjeg stana): Prestani da se dereš i vraćaj se u krevet!

STENLI: Nek' moja devojčica odma' siđe! Stela! Stela!

JUNIS: Neće da siđe, i gubi se! Ili će policija da te u'vati!

STENLI: Stela!

JUNIS: Ne možeš da biješ ženu, pa posle da je zoveš da se vrati! Neće da dođe! Sram te bilo, biješ trudnu ženu!...Skote! Poljska strvino! Kamo sreće da te opet odvuku i poliju vatrogasnim šmrkom kao prošli put!

STENLI (ponizno): Junis, nek mi se vrati moja devojčica!

JUNIS: Ha-ha! (Zalupi vratima).

STENLI (snažnim glasom koji para nebo): Ste-e-e-l-a-a-a!

Klarinet zacvili dubokim tonovima. Vrata na spratu se opet otvaraju. STELA, u domaćoj haljin, i silazi niz klimave stepenice. Oči joj blistaju od suza, kosa joj pada po vratu i ramenima. Gledaju se. A zatim prilaze jedno drugom uz tiho ječanje poput životinja. On pada na kolena na stepenicama i prislanja lice uz njen stomak, koji već pokazuje trudnoću. Oči su joj zaslepljene nežnošću dok ga hvata za glavu i podiže ga. On naglo otvara vrata, podiže je u naručje i unosi u mračan stan.

BLANŠ (u domaćoj haljini, izlazi na odmorište gornjeg stana i sa strahom polazi niz stepenice): Gde je moja sestrice? Stela! Stela!

Zaustavlja se pred mračnim ulazom STELINOG stana. Najednom joj zastaje dah – kao da ju je nešto iznenada udarilo. U trku silazi na trotoar pred kućom. Gleda levo-desno, ako da traži neko utočište.

Muzika postepeno prestaje. MIČ se pojavljuje iza ugla.

MIČ: Gospođica Diboja?

BLANŠ: Ah, to ste vi!

MIČ: Bura je prošla, a?

BLANŠ: Stela je sišla i sad su opet zajedno.

MIČ: Šta bi drugo?

BLANŠ: Strašno se plašim!

MIČ: Ma, šta vam je! Nemate zbog čega da se plašite. Prosto su ljudi jedno za drugim.

BLANŠ: Nisam navikla na takve-

MIČ: Slažem se, nije baš prijatno. Nije moralo da se desi sad kad ste vi ovde, ali nemojte da to toliko primete srcu.

BLANŠ: Nasilje! Pa, to je-

MIČ: 'Ajde, sedite na stepenice da popušimo po jednu.

BLANŠ: Kako ću kad nisam pristojno obučena?

MIČ: U ovom kraju to nije važno.

BLANŠ: Što je divna tabakera...

MIČ: Pokazao sam vam posvetu, je l' te?

BLANŠ: Da... (Za vreme pauze gleda u nebo) Na ovom svetu ima toliko.... toliko zbrke....
(On se nakašlje snebivajući se) Hvala vam što ste tako ljubazni prema meni! Ljubaznost mi je sad i te kako potrebna.

SCENA ČETVRTA

Sutradan u rano jutro. Sa ulice dopire graja koja podseća na horsko pevanje crkvene pesme. STELA leži u spavaćoj sobi. Lice joj blista od vedrine pri svetlosti jakog jutarnjeg sunca. Jedna njena ruka je na stomaku, koja se već zaokruglio u trudnoći. Drugom rukom klati strip u boji. Oči i usne imaju izraz one bezmalo uspavane mirnoće karakteristične za lice istočnjačkih idola.

Sto je u neredu: na njemu se nalaze ostaci od doručka, a i od prošle noći. STENLIJEVA šarena pidžama leži na pragu kupatila. Ulazna vrata su odškrinuta – kroz njih se nazire blistavo letnje nebo.

BLANŠ se pojavljuje na vratima. Provela je besanu noć, i njen izgled je u potpunoj suprotnosti sa STELINIM. Pre nego što uđe, BLANŠ proviri kroz vrata, nervozno stiskajući usne stegnutom šakom.

BLANŠ: Stela?

STELA(lenjo se meškoljeći): Hmmm?

BLANŠ uz jecaj utrči u spavaću sobu i baca se na pod pored Stele u nastupu histerične nežnosti.

BLANŠ: Devojčice moja, mila moja sestrice!

STELA(povlačeći se od nje): Blanš, šta ti je?

BLANŠ se lagano uspravlja, staje pokraj postelje i, gledajući sestru, pesnicom pritiska usne.

BLANŠ: Otišao je?

STELA: Sten? Da.

BLANŠ: Hoće li se vratiti?

STELA: Otišao je da podmaže auto. Zašto pitaš?

BLANŠ: Zašto?! Zamalo što nisam poludela, Stela! Kad sam videla koliko si nerazumna i vratila se ovamo, posle svega što se desilo – htela sam da dojurim za tobom!

STELA: Dobro što nisi.

BLANŠ: Reci mi, molim te, šta si onda mislila? (STELA načini neodređen pokret) Odgovori! Šta? Šta si mislila?

STELA: Molim te, Blanš! Sedi i prestani da vičeš!

BLANŠ: U redu, Stela, ponoviću isto pitanje, samo mirno. Kako si mogla da se vratiš ovamo? Zaboga, pa ti si sigurno i spavala s njim!

STELA (mirno, ne žureći, ustaje): Blanš, nisam smela da zaboravim kako se brzo i lako uzbuđuješ. Ali ipak moram da ti kažem da dižeš previše buke oko toga.

BLANŠ: Je li?

STELA: Da. Jeste, Blanš. Znam šta si morala da pomisliš i stvarno mi je žao što se sve to desilo, ali nije to tako ozbiljno kao što ti misliš. Pre svega, kad muškarci piju i igraju poker, svašta može da se desi. To mu dođe kao bure baruta. Stenli nije znao šta radi ... Kad sam se vratila, bio je miran kao jagnje i mogu ti reći – strašno se kajao.

BLANŠ: I na tome se ... sve završilo?

STELA: Slažem se, nije u redu kad neko tako izazove svađu, ali... Ljudi to kadkad čine. Stenli tad obavezno ponešto razbije. Eto, na primer, prve bračne noći, tek što smo ušli u kuću, zgrabio je jednu moju papuču i njom porazbijao sve sijalice.

BLANŠ: Šta kažeš?!

STELA: Da, porazbijao je sve sijalice mojom papučom! (Smeje se.)

BLANŠ: I ti ... ti si ga pustila? Nisi pobegla, nisi vrištala?

STELA: Nisam... bila sam... kako da ti kažem... bila sam prosto oduševljena. (Sačeka trenutak) A – Junis i ti – jeste li doručkovale?

BLANŠ: Misliš da mi je do jela?

STELA: Na šporetu ima malo kafe.

BLANŠ: Tako si... mrtva hladna, Stela.

STELA: A šta bih drugo! Odneo je radio da se popravi. Pošto nije pao na trotoar samo je jedna lampa nastradala.

BLANŠ: I ti ništa... stojiš i smeškaš se!

STELA: A šta bi ti želela da uradim?

BLANŠ: Da se osvetiš i suočiš se sa činjenicama.

STELA: Koje su to činjenice, po tvom mišljenju?

BLANŠ: Po mom mišljenju! Pa ti si udata za ludaka!

STELA: Ma šta ti je?!

BLANŠ: Jesi, jesi. I da znaš. U gorem si škripcu nego ja! Samo što ti to ne shvataš ozbiljno. A ja se ne dam – moram nešto da preduzmem... Da se sredim i otpočnem novi život!

STELA: Da?

BLANŠ: Da! A ti si digla ruke. To ne valja – mlada si! Možeš da se izvučeš.

STELA (polako i uz naglašavanje): Nisam ja ni u kakvom škripcu, pa se ne treba ni da se izvlačim.

BLANŠ (s nevericom): Šta kažeš ... Stela?

STELA: Kažem da nemam ja iz čega da se izvlačim. Vidi samo ovaj lom u sobi! I te prazne boce! Popili su noćas dva puna sanduka! Jutros mi je obećao – neće više biti tih pokerskih terevenki! Ali 'znaš i sama koliko takva obećanja traju. Šta mogu, poker mu pričinjava zadovoljstvo, kao meni filmovi i bridž. Ljudi moraju da imaju razumevanja za tuđe navike.

BLANŠ: Ništa ne shvatam. (STELA se okreće prema njoj). Ne shvatam tu tvoju ravnodušnost. Je li to neka kineska filozofija.... to što sad propovedaš?

STELA: Kako...Filozofija?...

BLANŠ: Pa, to što se... vučeš po kući i mrmljaš: „Jedna lampa razbijena....pivske boce....lom u kuhinji....“ Kao da se ništa neobično nije dogodilo! (STELA se nesigurno

nasmeje i, uzevši metlu, vrti je u rukama) Ti to namerno - ispod mog nosa, a?

STELA: Ne.

BLANŠ: Prestani! Ostavi tu metlu! Neću ti dozvoliti da čistiš za njim!

STELA: A ko će drugi? Možda ti?

BLANŠ: Ja! Ja!

STELA: A, to ne dolazi u obzir!

BLANŠ: Ah, pusti me da još malo razmislim, ako mi mozak već nije prestao da radi! Moramo nekako da dođemo do para, to je jedini izlaz.

STELA: Uvek je prijatno kad čovek dođe do para.

BLANŠ: Slušaj. Nešto mi je palo na pamet. (Drhtavom rukom ubacuje cigaretu u muštiklu) Sećaš li se Šepa Hantleja? (STELA odmahuje glavom). To je onaj mladić s kojim sam izlazila kad sam bila na koledžu. Čak sam izvesno vreme nosila njegovu značku. Eto...

STELA: Šta: eto?

BLANŠ: Pa, eto! Naletela sam zimus na njega. Znaš da sam za božićne praznike bila u Majamiju?

STELA: Ne znam.

BLANŠ: Da, bila sam. Reskirala sam taj trošak ubeđena da će se isplatiti ako sretnem nekog s milion dolara.

STELA: Jesi li srela?

BLANŠ: Jesam. Naletela sam na Šepa Hantleja - i to na samo Badnje večer - taman je počelo da se smrkava.... Ulazio je u svoj automobil... kadilak kabriolet, prava lađa!

STELA: Zar toliki auto nije nezgodan za saobraćaj?

BLANŠ: Znaš li šta su petrolejski izvori?

STELA: Da ... Svakako...

BLANŠ: E, pa on ih ima. Po čitavom Teksasu. Teksas mu bukvalno donosi reku zlata.

STELA: Nije moguće?!

BLANŠ: Ti znaš da se ja malo interesujem za novac. Novac ima značaja samo ako može da učini nešto za mene. Ali Šep, taj bi mogao mnogo da učini, to sigurno!

STELA: Šta, na primer?

BLANŠ: Kako šta? Pa, recimo, da nam pomogne da... otvorimo neku radnju!

STELA: Kakvu radnju?

BLANŠ: Ah... Bilo kakvu! Kad bi uložio samo polovinu novca koji njegova žena baca na konjske trke, bilo bi dovoljno.

STELA: Oženjen je?

BLANŠ: Dušice moja, zar bih ja bila sada ovde da nije oženjen? (STELA se malo nasmej. BLANŠ naglo ustaje i dolazi do telefona. Diže slušalicu i govori piskavo). Halo, centrala?! Dajte mi odeljenje za telegrame! Halo centrala!

STELA: Moraš okrenuti broj, dušo.

BLANŠ: Ah, nisam u stanju da okrećem brojeve, toliko sam...

STELA: Okreni nulu.

BLANŠ: Nulu?

STELA: Pa da, tako se dobija telefonska centrala.

BLANŠ (zamisli se na trenutak: spušta slušalicu): Daj mi olovku. Gde imaš malo hartije? Moraću najpre da zapišem poruku.... (Prilazi toaletnom stolu i zgrabi list iz kutije klineksa i olovku za obrve) Da vidim.... (Grize olovku) „Šep, dragi...Sestra i ja smo u očajnoj situaciji!“

STELA: Šta kažeš!

BLANŠ: „Sestra i ja smo u očajnoj situaciji. Objasniću detalje kasnije. Da li bi te zanimalo...?“ (Opet grize olovku). „Da li bi te zanimalo....da....“ (Tresne olovku o sto i naglo ustaje). Nikad se ništa ne postiže direktnom molbom!

STELA: Ne budi smešna, draga!

BLANŠ: Ništa ti ne brini, smisliću već nešto. Moram da smislim... Nemoj da mi se smeješ, Stela! Molim te, molim te, nemoj.... Ja....Ja.... Pogledaj samo moj novčanik! Evo šta je u njemu! (Naglo otvara novčanik) Bednih šezdeset pet centi u metalu!

STELA (prilazeći komodi): Stenli mi ne daje redovno novac, voli sâm da plaća račune. Ali... jutros..., jutros mi je dao deset dolara da izgadi ono od prošle noći. Uzmi ti pet, Blanš, a ja ću da zadržim...

BLANŠ: Oh, ne... Ne, Stela!

STELA (insistira): Znam kako deluje na raspoloženje kad se u džepu ima malo para.

BLANŠ: Ne, hvala ti.... Radije ću za novac izići na ulicu.

STELA: Ne govori gluposti! Kako ti se desilo da ostaneš bez para?

BLANŠ: Novac prosto leti: dok trepneš – nema ga. (Trlja čelo). Moraću da nabavim malo broma!

STELA: Ja ću da ti ga spremim.

BLANŠ: Nemoj...moram još malo da razmislim.

STELA: Kako bi bilo da sve prepustiš vremenu... bar za sada?

BLANŠ: Ne mogu, Stela, da živim s njim pod istim krovom! Ti moraš, muž ti je. Posle svega onog noćas – zaista ne mogu da ostanem kad nas dele samo te zavese!

STELA: Blanš, noćas si ga videla u najgorem svetlu!

BLANŠ: Naprotiv, videla sam ga u najboljem svetlu! Taj čovek nema ništa osim svoje životinjske snage. A kad je o tome reč – priredio nam je izvrsnu predstavu! S takvim čovekom se može živeti jedino – u krevetu! A to je tvoj posao... nije moj!

STELA: Kad se malo odmoriš, videćeš, sve će biti dobro. Nećeš imati nikakvih problema dok si ovde. Mislim na... troškove....

BLANŠ: Moraću da pravim planove i za sebe i za tebe, da smislim kako da se izvučemo!

STELA: Ama, šta ti je?! Kako možeš biti toliko sigurna da ja želim da se izvlačim?

BLANŠ: Zašto da ne?! Sigurna sam da se još uvek dobro sećaš Bel Reva! A to je dovoljno da poželiš da se što pre oslobodiš i ove kuće i tih ljubitelja pokera!

STELA: Mislim da si u mnoge stvari suviše sigurna.

BLANŠ: Ne verujem da to ozbiljno misliš.

STELA: Ne veruješ?

BLANŠ: Mogu da pretpostavim kako se to desilo.... bar donekle. Videla si ga u uniformi, pomislila si – oficir... Ne ovde, već...

STELA: Uopšte nije važno gde sam ga videla.

BLANŠ: U redu. Samo mi nemoj reći da je to bio neki palmen koji je iznenada buknuo između dvoje mladih! Jer, ako to kažeš, nasmejaću ti se u lice!

STELA: O tome ništa više neću ni da kažem!

BLANŠ: U redu, onda, i nemoj!

STELA: Samo, ne zaboravi da postoji nešto što se događa između muškarca i žene u mraku... nešto što čini sve ostalo... nevažnim.

Pauza

BLANŠ: To o čemu sad govoriš samo je brutalna želja.... samo.... želja!... A to je ime one krtije od tramvaja koji tandrče kroz ovo jedno predgrađe – penje se uz jednu staru uzanu ulicu, a spušta se niz drugu....

STELA: Da li si se nekad vozila tim tramvajem?

BLANŠ: Njime sam došla ovamo.... gde me niko ne želi, a i gde me je stid da budem....

STELA: Zar onda ne misliš da je taj tvoj superioran stav.... neumesan?

BLANŠ: Stela, ja se uopšte ne osećam superiornom. Veruj mi, Stela. Nego, evo, reći ću ti kako na to gledam. Eto, sa takvim čovekom može da se iziđe....jednom....dva puta...tri puta, ako te spopadne neki đavo....Ali da se s njim živi! Da se ima njegovo dete!

STELA: Rekla sam ti da ga volim.

BLANŠ: Kad je tako, ja drhtim zbog tebe! Da... drhtim....

STELA: Ne mogu te sprečiti da drhtiš ako ti se toliko drhti!

Pauza.

BLANŠ: Smem li da... govorim.... otvoreno?

STELA: Naravno. Samo napred. Koliko god hoćeš.

Dopire buka voza koji nailazi. One čute dok se buka ne stiša. Nalaze se u spavaćoj sobi. STENLI je ušao dok je voz prolazio, tako da ga nisu čule. Ne vide ga. On stoji držeći u rukama nekoliko paketa i prisluškuje njihov razgovor. Na sebi ima potkošulju i umašćene platnene, prugaste pantalone.

BLANŠ: Pa, eto nemoj da se ljutiš.... on je jedan najobičniji prostak.

STELA: Tja, možda i jeste.

BLANŠ: Možda! Zar je moguće da si ipak toliko zaboravila naše poreklo i naše vaspitanje? Kako možeš i pomisliti da u njemu ima nečeg kultivisanog, kad nema – ni za lek! Da je bar samo.... prost! Ili neuglađen, a dobar i normalan...pa, u redu. Ali nije! Kako ne vidiš da je prava.... životinja!.... Sigurno me mrziš zbog ovih reči, je li?

STELA (hladno): Samo nastavi, Blanš, reci sve što imaš.

BLANŠ: On se ponaša kao životinja, ima životinjske navike. Jede kao životinja, kreće se, govori! Ima u sebi čak nešto....neljudsko....nešto – daleko od svake civilizacije! Da. U njemu ima nešto što podseća na.... majmune, one koje sam videla na slikama u naučnim knjigama. Hiljade i hiljade godina su proletele, a on je još uvek to – tvoj Stenli Kovalski – ostatak iz kamenog doba! Donosi kući sirovo meso koje je ulovio u šumi! A ti... ti ga ovde.... čekaš! Možda će da te udari ili će da ti nešto promumla i da te poljubi! To jest, ako uopšte zna šta je to poljubac! Padne noć, i svi majmuni se skupe! Tu ispred pećine, svi grokću kao on, loču, žderu i dembelišu! Ha, njegova pokerska noć!....Tako ti to zoveš!....Taj skup majmuna! Neko zareži....Neko posegne za nečim....i eto ti ....začas otpočne tuča! Bože! Možda smo još daleko od toga da budemo božja slika i prilika, ali, Stela...sestro moja....od onda je ipak došlo do nekog napretka! Nešto što se naziva – umetnost....poezija....muzika....ta nova svetlost je blesnula svetom! Kod nekih ljudi su počela da se javljaju i nežnija osećanja! A ono što imamo – moramo i da negujemo. Da čvrsto držimo i uzdižemo kao svoju zastavu! Na ovom mračnom putu, bez obzira na to kud nas vodi... nemoj....nemoj....ostajati sa životinjama!

Prolazi još jredan voz. STENLI se koleba, oblizujući usne. Najednom se tiho okreće i izlazi, zatvorivši vrata za sobom. Žene i ne slute da je on bio tu. Kad voz prođe, on viče kroz zatvorena ulazna vrata.

STENLI: Ej, Stela! Stela!

STELA (koja je ozbiljno slušala BLANŠ): Stenli!

BLANŠ: Stela, ja...

STELA je već kod ulaznih vrata. STENLI nemarno ulazi, noseći svoje pakete

STENLI: Ej, Stela! Blanš se vratila?

STELA: Da, vratila se.

STENLI: Zdravo, Blanš. (Osmehuje joj se).

STELA: Sigurno si se podvlačio ispod kola!

STENLI: Oni prokleti mehaničari kod Frica ne vide dalje od svog dupeta! ... Ej ti!

STELA ga obema rukama vatreno grli, i to pred BLANŠOM. On se smeje i privlači njenu glavu na grudi. Preko njene glave, kroz zavese, osmehuje se BLANŠ. Dok se svetla gase, zadržavajući se samo na njima u zagrljaju, čuju se „melanholični klavir“, truba i bubnjevi.

SCENA PETA

BLANŠ sedi u spavaćoj sobi i, hladeći se palminim listom, čita tek napisano pismo. Najjednom prsne u grohotan smeh. I STELA je tu – oblači se.

STELA: Čemu se smeješ, dušo?

BLANŠ: Smejem se sebi. Sebi! Postala sam ti prava lažljivica! Pišem Šepu pismo. Slušaj! (Čita) „Dragi Šepe, evo me kako provodim leto u stalnom pokretu – samo letim iz posete u posetu. Ko zna, možda će mi dunuti da skoknem i do Dalasa! Šta misliš o tome? Ha-ha! (Smeje se nervozno i veselo, dodirujući grlo kao da stvarno razgovara sa Šepom.) Primi to znanju, i čuvaj se!“. Kako ti izgleda?

STELA: O-h-o...

BLANŠ (nastavlja nervozno): Mnogi prijatelji moje sestre provode leto na severu, ali neki koji nisu otišli imaju vile u Zalivu i u njima priređuju beskrajne zabave, čajanke, koktele i ručkove...”

Iz stana na spratu dopire neka buka.

STELA: Junis izgleda ima problema sa Stivom.

JUNIS (više besno): Čula sam ja za tebe i onu plavušu!

STIV: To je gadna laž

JUNIS: Farbaj ti nekog drugog! Kad god odeš kod „Čet’ri đavola“, nikad ne sediš dole nego se uvek penješ tamo gde su sobe.

STIV: Ko to kaže?

JUNIS: Ja. Rođenim očima sam te vid’la kako juriš tu žensku po balkonima. Da znaš da ću da te prijavim piliciji!

STIV: Je l’ ti to meni?

JUNIS (vrišti): ‘Oćeš da me biješ! Sad ću da zovem policiju!

Začuje se buka – neki predmet od aluminijuma udara o zid, a zatim urlik razbesnelog muškarca. Povici i lupnjava prevrnutih komada nameštaja. Tresak, zatim tišina.

BLANŠ (živahno): Da je nije možda ubio?

JUNIS izlazi na stepenice, strahovito uplašena.

STELA: Nije! Evo je, silazi!

JUNIS: Zovite policiju! Policija! (Odjuri iza ugla).

STELA i BLANŠ se tiho smeju. STENLI se pojavljuje uza ugla – u košulji za kuglanje od zelene i skerletne svile. U trku se penje uz stepenice i grune u kuhinju. BLANŠ nervoznim pokretima reaguje na njegov dolazak.

STENLI: Šta to bi sa Junis?

STELA: Posvađala se sa Stivom. Je l’ otišla u policiju?

STENLI: Nije. Otišla je da nešto popije.

STELA: To je mnogo pametnije!

STIV silazi niz stepenice pipajući i gladeći modricu na čelu; proviruje unutra.

STIV: Je l' tu?

STENLI: Ne, nije. Eno je kod „Čet'ri đavola“.

STIV: Uh, ta profuknjača! (Gleda iza ugla pomalo bojažljivo, onda se okreće praveći se hrabar i otrči da je traži.)

BLANŠ: Ovo moram odmah da zapišem. Profuknjača! Ha-ha! Rešila sam da zapisujem sve neobične reči i izraze koje ovde čujem.

STENLI: Sve što ovde čuješ, već si čula i ranije.

BLANŠ: Jesi li siguran?

STENLI: Sto posto.

BLANŠ: Prilično visok procent. (STENLI naglo otvara fioku komode, grubo je zatvara, a onda baca cipele u ćošak. Na svaki tresak BLANŠ se lako trgne). U kom si znaku rođen?

STENLI (oblači se): U kom znaku?

BLANŠ: Pa da, u kom astrološkom znaku? Najverovatnije u znaku Ovna. Ljudi rođeni u tom znaku vrlo su energični i dinamični. Prosto obožavaju buku! Vole da treskaju stvarima! Mora da je vojsci bilo dosta lupanja i treskanja. I zato sad ne možeš bez buke pa sa stvarima postupaš tako divljački.

Za vreme ove scene STELA je svaki čas ulazila u nišu i izlazila iz nje. Sada iz nje viri.

STELA: Stenli se rodio samo pet minuta posle Božića!

BLANŠ: Znači – Jarac!

STENLI: A u kom znaku si ti rođena?

BLANŠ: O, moj rođendan je idućeg meseca. Četrnaestog septembra. To je Virgo.

STENLI: Šta je to Virgo?

BLANŠ: Virgo je Devica.

STENLI (prezrivo): Ha-ha! (Malo se približi dok vezuje mašnu). Slušaj, da l' kojim slučajem ne poznaješ nekog po imenu Šo?

BLANŠ (na licu joj se ocrtava jedva vidljivo zaprepašćenje. Pruža ruku da dohvati kolonjsku vodu, njome vlaži maramicu dok oprezno odgovara): Pa ...svako poznaje nekog ko se zove Šo!

STENLI: Hmmm...ovaj neko po imenu Šo ima utisak da te je video u Lorelu. Ipak, rekao bi da te je zamenio s nekom drugom osobom, jer je tu osobu upoznao u hotelu „Flamingo“.

BLANŠ (uzdržano se nasmeši i maramicom, natopljenom kolonjskom vodom, dodiruje slepoočnice): Bojim se da me je zaista zamenio s tom „drugom osobom“. Hotel „Flamingo“ je lokal u koje ne bih smela ni da kročim.“

STENLI: Znaš za taj hotel?

BLANŠ: Da, videla sam ga i omirisala sam ga.

STENLI: Mora da si bila negde vrlo blizu kad si mogla da ga omirišeš.

BLANŠ: Miris jeftinog parfema širi se daleko.

STENLI: A ovaj koji ti imaš – je l' skup?

BLANŠ: Dvadeset pet dolara – unca! Skoro sam sav potrošila. Tek koliko da znaš, ako hoćeš da mi nešto kupiš za rođendan! (Govori živo, ali u glasu joj se oseća strah.)

STENLI: Taj Šo mora da te je pobrkao s nekom drugom. Ali, ide ti taj u Lorel svaki čas, pa može da proveriti stvar, i ispravi grešku.

Okreće se od nje i polazi zavesi. BLANŠ sklapa oči kao da će je uhvatiti nesvestica. Ruka joj drhti dok ponovo podiže maramicu ka čelu.

STIV i JUNIS nailaze iza ugla. Njegova ruka je obavijen oko njenog ramena. Ona se trese od plača, a on je šapatom teši. Dok se, čvrsto zagrljeni, penju uz stepenice, izdaleka se, prigušeno, začuje grmljavina.

STENLI (STELI): Čekaću te kod „Čet'ri đavola“!

STELA: E – a poljubac?

STENLI: Neću pred tvojom sestrom!

Odlazi. BLANŠ ustaje sa stolice. Izgleda kao da svakog trenutka može da klone; obazire se oko sebe skoro u panici.

BLANŠ: Stela! Šta si to čula o meni?

STELA: Mm-m.

BLANŠ: Šta su ti to ispričali o meni?

STELA: Ispričali?

BLANŠ: Da me nisu...ružno...ogovarali?

STELA: Ama ne, Blanš! Nisu, naravno!

BLANŠ: Znaš, mila, u Lorelu se dosta – govorkalo.

STELA: O tebi, Blanš?

BLANŠ: Nisam baš bila tako uzorna poslednjih godinu-dve, otkako je Bel Rev počeo da mi klizi kroz prste.

STELA: Svi mi radimo ponešto što...

BLANŠ. Nikad nisam bila dovoljno čvrsta i samostalna. A kad je neko mek – onda mora da blista, da zasenjuje... mora da se orosi nežnim bojama, bojama leptirovih krila, i – stavi papirni štitić na svetiljku.... Nije dovoljno da budeš nežna. Moraš da budeš i nežna i privlačna. A ja – ja već venem! Ne znam dokle ću još moći da igram na toj žici.

Popodne je utonulo u sumrak. STELA odlazi u spavaću sobu i pali sijalicu sa papirnim štitićem. Uzima bocu koka-kole.

BLANŠ: Je l' me slušaš?

STELA. Ne slušam te kad pričaš u tako – bolesnom raspoloženju! (Prilazi sa bocom koka-kole.)

BLANŠ (naglo se oraspoloži): Je l' ta koka-kola za mene?

STELA: Ni za kog drugog!

BLANŠ: Baš si zlatna! A, je l' to čista koka-kola?

STELA (okreće se): Hoćeš je, znači, s nečim – žestokim?

BLANŠ: Pa, to koka-koli nikad ne škodi! Ali čekaj, ja ću? Ne treba da me dvoriš!

STELA: Volim da te dvorim, Blanš. To me podseća na naš dom... (Odlazi u kuhinju, nalazi čašu i sipa u nju malo viskija.)

BLANŠ: Moram priznati – volim kad me dvore...

Žuri u spavaću sobu. STELA joj prilazi sa čašom. BLANŠ najednom zgrabi STELINU slobodnu ruku, zajecavši, i pritisne njenu nadlanicu uz svoje usne. STELA je zbunjena tim njenim izlivom osećanja.

BLANŠ (progovara prigušenim glasom): Tako si – tako si – dobra prema meni! A ja...

STELA: Blanš...

BLANŠ: Znam! Neću! Ne voliš kad se tako raznežim! Ali, srce, veruj da osećam više nego što umem da ti kažem! Ovde neću ostati još dugo! Neću, obećavam ti da ću...

STELA: Blanš!

BLANŠ (histerično): Neću! Obećavam ti! Otići ću! I to uskoro! Kažem ti! Neću da se ovde motam dok me on – ne izbací...

STELA: Ta hoćeš li već jednom prestati da govoriš koješta!

BLANŠ: Hoću, dušo. Pazi kako sipaš – preliće ti se ta pena!

BLANŠ se piskavo nasmeje i zgrabi čašu, ali ruka joj se toliko trese da čaša zamalo što joj ne isklizne. STELA sipa u čašu koka-kolu, koja se penuša i preliva preko ivice. BLANŠ prodorno krikne.

STELA (zaprepašćena tim krikom): Gospode bože!

BLANŠ: Baš na moju najlepšu suknju!

STELA: Oh... Drži moju maramicu. Pažljivo potapkaaj...

BLANŠ (postepeno dolazi sebi): Da....Pažljivo ću...

STELA. Je l' se mnogo umrljala?

BLANŠ: Nimalo! Ha-ha! Prava sreća! (Seda, drhteći, i uzima dobrodošli gurljaj. Drži čašu obema šakama; i dalje se smeši)

STELA: Zašto si vrisnula?

BLANŠ: Stvarno – ne znam! (Nastavlja, nervozno.) Mič...Mič će da dođe u sedam. Valjda

se, prosto, brinem kako će sve to da ispadne. (Počinje da govori brzo, bez daha). Ništa od mene nije dobio, da znaš, osim poljupca kad smo se uveče rastajali. Samo sam mu to dala. Jer, hoću da me poštuje. A muškarci i ne žele ono što mogu lako da dobiju. Ali, opet, muškarci brzo prestaju da se zanimaju...pogotovu ako je devojka prešla tridesetu. Misle – devojka iznad tridesete treba, kako se to prostački kaže, da – ide u turšiju.... A ja – nisam za „turšiju“. Naravno, on ne zna – to jest nisam mu rekla – koliko stvarno imam godina¹

STELA: Zašto si tako preosetljiva kad su u pitanju godine?

BLANŠ: Zato što je moja sujeta pretrpela tolike udarce. A i on misli da sam – čista i bezgrešna – znaš već! (Resko se nasmeje)Moram, eto, da ga zavaram da bi me – poželeo...

STELA: A ti, Blanš? Da li ti njega želiš?

BLANŠ: Želim da se odmorim! Želim da opet mirno dišem! Da, želim Miča... i te kako! Pomisli samo! Kad bi se to ostvarilo...mogla bih da odem i da ni za kog više ne budem problem....

STENLI nailazi iza ugla sa bocom zadenutom za pojas.

STENLI (dere se): Hej, Stive! E-hej, Junis! Stela!

Odozgo mu se radosno odazivaju. Iza ugla se čuju truba i bubnjevi.

STELA (impulsivno ljubi BLANŠ): To će se ostvariti!

BLANŠ(sumnjičavo): Misliš?

STELA: Hoće! (Odlazi u kuhinju, bacajući unatrag pogled ka BLANŠ) Hoće, dušo, hoće... Samo, nemoj više da uzmeš ni gutljaj! (Glas joj se gubi dok izlazi u susret mužu.)

BLANŠ nemoćno klone na fotelju, sa čašom u ruci. JUNIS vrišti od smeha, trčeći niz stepenice. STIV skače za njom, drečeći kao jarac, i juri je iza ugla. STENLI i STELA prepliću ruke idući za njima i smejući se. Sve je mračnije. Muzika iz „Četiri đavola“ je tiha i melanhonična.

BLANŠ: Ah, jadna ja, jadna ja...

Oči joj se sklapaju, a iz ruku joj ispada lepeza od palminog lišća. Nekoliko puta udara šakom po naslonu stolice. Kroz zgradu blesne odsjaj munje. Neki mladić nailazi i zvoní na vratima.

BLANŠ: Slobodno.

MLADIĆ se pojavljuje između zavesa. BLANŠ ga zainteresovano posmatra.

BLANŠ: Gle, gle! Šta bih mogla da učinim za vas?

MLADIĆ: Sakupljam pretplatu za „Večernju zvezdu“.

BLANŠ: Nisam znala da se ljudi pretplaćuju na zvezde!

MLADIĆ: To su novine.

BLANŠ: Znam. Htela sam da se našalim – nije uspelo! Hoćete nešto da popijete?

MLADIĆ: Ne, hvala, gospođo. Ne smem da pijem dok sam na dužnosti.

BLANŠ: Aha...Dobro, da vidimo....ali ne.... nemam ni pare. Ovo nije moj stan. Samo sam

došla, iz Misisipija, kod sestre. Kao – siromašna rođaka iz priče.

MLADIĆ: Ne mari. Navratiću kasnije. (Polazi ka izlazu. Ona mu se malo približava.)

BLANŠ: Hej! (Snebivajući se, on se okreće. Ona stavlja cigaretu u dugačku muštiklu) Imate li vatre? (Prilazi mu, na pragu između dve sobe.)

MLADIĆ: Naravno. (Vadi upaljač.) Ne radi baš uvek.

BLANŠ: Zavisi – od raspoloženja? (Upaljač plane.) Aha! Hvala. (On opet polazi). Čekajte! (On se opet okreće, još nesigurnije. Ona mu sasvim prilazi) Ovaj...koliko je sati?

MLADIĆ: Petn'est do sedam, gospođo.

BLANŠ: Već?...Zar nisu divni ovi dugački dani u Nju Orleansu...kad čas nije samo čas, nego kap večnosti što čoveku kapne na dlan – a on ne zna šta s njom da radi! (Dodiruje mu rame.) Vidim – niste pokisli?

MLADIĆ: Nisam, gospođo. Sklonio sam se.

BLANŠ: U dragstor? I popili sok?

MLADIĆ: M-hm.

BLANŠ: Od pomorandže?

MLADIĆ: Ne, gospođo. Od trešnje.

BLANŠ (smejući se) : Od trešnje!

MLADIĆ: Da. Onaj gazirani.

BLANŠ: Prosto – da mi voda pođe na usta. (Lako mu dodiruje obraz, i smeši se. Onda prilazi koferu.)

MLADIĆ: Pa, bolje da krenem...

BLANŠ (zaustavlja ga): Mladiću! (On se okreće. Ona vadi iz kofera veliki, vazdušasti šal i prebacuje ga preko ramena. Tokom nastale pauze, čuje se „melanholični klavir“, kao i do kraja scene i početkom sledeće. Mladić pročisti grlo, čeznutljivo gledajući vrata.) Mladiću! Mladiću, mladiću! Da l' vam je iko rekao da izgledate kao princ iz „Hiljadu i jedne noći“? (Mladić se nelagodno smeje, stojeći kao zbunjeni dečak. BLANŠ mu tiho govori.) E pa, baš tako izgledaš, jagnješce malo! Hodi. Hoću da te poljubim, samo jednom, blago i slatko, u usta! (I ne sačekavši njegov pristanak, brzo mu prilazi i pritiska svoje usne na njegove.) A sad idi, beži! Lepo bi bilo da te zadržim, ali moram da budem dobra – i da ne diram decu! (On je za trenutak ukočeno posmatra. Ona mu otvara vrata i prstima mu šalje poljubac dok on silazi niz stepenice, sav ošamućen. Onda se iza ugla pojavljuje MIĆ, sa buketom ruža.)

BLANŠ (veselo): Gle, ko to ide! Moj „rozenkavalir“! Najpre mi se pokloni...a onda mi ih daj! Ahhh – mersiii!

Posmatra ga iznad buketa, koketno priljubljujući ruže uz svoje usne. On je gleda – ozareno i zbunjeno.)

SCENA ŠESTA

Oko dva sata posle ponoći, iste večeri. Vidi se spoljni zid zgrade. Dolaze BLANŠ i MIČ. Krajnja malaksalost, kakvu poznaju samo neurastenične osobe, oseća se u BLANŠNOM glasu i ponašanju. MIČ je potišten, otupeo. Verovatno su bili u zabavnom parku na jezeru Pončartren, jer MIČ nosi, okrenutu naglavce, gipsanu statuetu Me Vest, od onih što se dobijaju kao nagrada na strelištima i cirkuskim lutrijama.

BLANŠ (zastavši beživotno na stepenicama): E pa...(MIČ se nelagodno smeje.) Pa...

MIČ: Izgleda, prilično je kasno. Verovatno si umorna.

BLANŠ: Čak se i onaj prodavac tamala počistio sa ulice, a on tu obično dreždi sve dok može. (MIČ se opet nelagodno smeje). Kako ćeš sad kući?

MIČ: Prošetaću se do Burbona, pa ću da uhvatim onaj tramvaj za noćne ptice.

BLANŠ (turobno se smeje): Pa zar taj tramvaj, nazvan želja, drnda po šinama čak i u ove sate?

MIČ (sumorno): Bogme, Blanš, večeras se nisi bogzna kako provela.

BLANŠ: Ja sam tebi pokvarila večer.

MIČ: A, ne. Osećao sam celo vreme, da ti ... ne izgledam mnogo zabavan.

BLANŠ: Prosto, nisam bila na visini. I to je sve. Nikad se, valjda, nisam toliko trudila da budem vesela. A eto, kao da sam sve zabrljala. Ipak, dobijam peticu – za taj trud!

MIČ: Zašto si se trudila ako nisi bila raspoložena?

BLANŠ: Samo sam se pokoravala zakonu prirode.

MIČ: Kome zakonu?

BLANŠ: Onom što kaže da dama mora da zabavlja džentlmena, ili - hajd' zdravo! Drži ovu tašnu, vidi gde mi je ključ. Kad sam toliko umorna, kao da nemam prste, nego sve same – palčeve!

MIČ (traži po njenoj tašni): Je l' ovaj?

BLANŠ: Ne, srce, to mi je ključ od kofera koji treba što pre da spakujem.

MIČ: Šta, zar odlaziš?

BLANŠ: Već sam počela da zloupotrebljavam gostoprimstvo...

MIČ: Je l' ovaj?

Muzika isčezava.

BLANŠ: Eureka! Otključaj vrata, srce, hoću da bacim još jedan pogled na nebo. (Naginje se preko gvozdane ograde na tremu. On otključava vrata i nespretno staje iza nje.) Gledam gde su Plejade, tih Sedam sestara, ali te mališanke večeras nisu izašle... A, jesu, jesu! Hvala bogu! Sve u gomili, kao da se vraćaju kući posle partijice bridža... Jesi l' otključao vrata? Tako te volim! E pa, sad, sigurno, treba da kreneš...

MIČ (malo se pomeri na mestu i nakašlja se): Mogu li... ovaj...da te poljubim, ovako, pred spavanje?

BLANŠ: Zašto me uvek pitaš da l' možeš?

MIČ: Pa, ne znam da l' bi htela...

BLANŠ: Zašto toliko sumnjaš?

MIČ: Znaš, one noći, kad smo parkirali kraj reke pa sam te poljubio, ti si...

BLANŠ: Nisam ja, srce, imala ništa protiv poljupca. On mi je baš prijao. Nego, morala sam nekako da te...odvratim...od daljih...malih...intimnosti... Nisam se ljutila! Ni najmanje! U stvari, pomalo mi je i laskalo – što me želiš! Ali, srce, znaš i sam da neudata devojkica, ovako sama na svetu, mora dobro da obuzdava svoja osećanja – ili je izgubljena!

MIČ (svečano): Izgubljena?

BLANŠ: Ti si na takve sigurno navikao. Na one što se prosto izgube na licu mesta već na prvom sastanku!

MIČ: Ja baš volim što si takva, jer – otkad znam za sebe – takvu još nisam sreo.

BLANŠ ga ozbiljno pogleda; onda prsne u smeh, pa stavi šaku na usta.

MIČ: Podsmevaš mi se?

BLANŠ: Ne, srce, ne. Nego, domaćin i njegova supruga još se nisu vratili kući. Zato – uđi. Da uzmemo još po jedan gutljaj. Nećemo ni da palimo svetlost. Je l' važi?

MIČ: Samo izvoli.

BLANŠ ulazi u kuhinju, ispred njega. Spoljašnji zid zgrade isčezava, pa se nejasno nazire unutrašnjost dve sobe.

BLANŠ (ostaje u prvoj sobi): Ona soba je udobnija – samo uđi. Moram ovde malo da dižem buku – znaš tražim piće...

MIČ: Žedna si?

BLANŠ: Hoću da ti nešto popiješ! Cele večeri si bio, nekako, sav utegnut, svečan....a i ja. I zato, bar u ovim poslednjim trenucima koji su nam ostali dok nas život ne razdvoji, hoću da ovde vlada – joie de vivre! Čekaj, da upalim sveću.

MIČ: Baš fino.

BLANŠ: Da budemo pravi boemi. Pravićemo se da sedimo u nekoj kafanici, pravom umetničkom gnezdu, u Parizu, na levoj obali Sene! (Pali sveću i stavlja je u neku bocu) Je suis la Dame aux Camellias! Vous êtes – Armand! Znaš malo francuski?

MIČ (nespretno): A, ne. Jer, znaš....

BLANŠ: Voulez-vous coucher avec moi ce soir? Vous ne comprenez pas? Ah, quelle dommage! – Jer, to je mnogo dobro.... Našla sam malo pića. Taman za dva „eksa“, srce, da ne ostane ništa!

MIČ(nespretno): Fino, fino...

BLANŠ ulazi u sobu sa dvema čašama pića i svećom.

BLANŠ: Sedi, zaboga! Što ne razvežeš mašnu? Skini taj sako!

MIČ: Bolje mi je ovako.

BLANŠ: Ne, ne, hoću da si komotan.

MIČ: Sramota me je koliko se znojim. Košulja mi se sva prilepila uz kožu.

BLANŠ: Znojenje je zdravo. Kad se ljudi ne bi znojili, umrli bi za pet minuta. (Uzima njegov sako) Lep ti je. Od kakvog je materijala?

MIČ: Kažu, to im je nekakva – alpaka.

BLANŠ: Alpaka, je li?

MIČ: Laka alpaka.

BLANŠ: Aha. Laka alpaka.

MIČ: Ni po vrućini ne nosim platnene sakoe, jer, znaš, probija znoj....

BLANŠ: Oh.

MIČ: A i ne stoje mi dobro. Pokrupniji ljudi moraju da paze šta oblače, inače – izgledaju trapavo.

BLANŠ: Ti nisi preterano krupan.

MIČ: Misliš da nisam?

BLANŠ: Nisi ni slabašan. Samo imaš krupne kosti i – veoma si lepo razvijen.

MIČ: Hvala. Znaš, prošlog Božića su me primili u Atletski klub Nju Orleansa.

BLANŠ: O, divno.

MIČ: Obradov'o sam se k'o nikad u životu. Tamo dižem tegove, plivam, održavam kondiciju. Kad sam kren'o, stomak je već bio počeo da mi mlitavi, al' sad je očvrsnuo. Toliko je očvrsnuo da može čovek dobro da me tresne u stomak a da me ne zaboli. Samo me udari! Hajde! (Ona ga lako udari) Je l' vidiš?

BLANŠ: Gospode. (Njena šaka mu dodirne grudi).

MIČ: Pogodi koliko sam težak.

BLANŠ: Tja, možda oko – sto osamdeset funti?

MIČ: Pogađaj ponovo.

BLANŠ: Nemaš toliko?

MIČ: Ne – imam više.

BLANŠ: Pa, povišok si čovek, možeš da imaš podosta a da ti to ne kvari izgled.

MIČ: Težak sam dvesta sedam funti, a visok šest stopa i jedan i po inč – bez cipela, sasvim bos. I to kad se merim go golcat.

BLANŠ: Oh, zaboga. Pa ti mi, prosto, ulivaš strahopoštovanje!

MIČ (zbunjen): Samo, moja težina nije mnogo zanimljiva tema za razgovor. (Okleva za trenutak) A koliko si ti teška?

BLANŠ: Ja?

MIČ: Da.

BLANŠ: Pogodi!

MIČ: Da te podignem, a?

BLANŠ: Ti k'o da si – Samson, je li? Pa dobro, hajde, podigni me. (On staje iza nje, stavlja joj šake oko struka i malo je podigne sa poda) Dakle?

MIČ: Pa ti si laka k'o perce.

BLANŠ: Ha-ha! (On je spušta, ali je i dalje drži oko struka. BLANŠ govori, izigravajući stidljivost.) Možeš sad da me pustiš.

MIČ: A?

BLANŠ (veselo): Kažem – izvolite me pustiti, gospodine. (On je nespretno grli. U njenom tonu se oseća blagi prekor.) De, de, Mič. Ako Stenli i Stela nisu kod kuće, ne znači da sad ne moraš više da se ponašaš kao džentlemen.

MIČ: Slobodno me ti šljepi čim pređem granice.

BLANŠ: To neće biti potrebno. Ti si rođeni džentlemen. Jedan od retkih koji još postoje na svetu. Samo, nemoj misliti da sam nekakva stroga usedelica ili da se odnosim prema tebi kao prema đaćetu. Prosto sam, eto...

MIČ: A?

BLANŠ: Možda samo imam – staromodne ideale! (Prevrće očima, znajući da joj on ne može videti lice. MIČ polazi ka ulaznim vratima. Tako poduže ćute. BLANŠ uzdiše, a MIČ se zbunjeno nakašlje.)

MIČ (najzad): Gde su to Stenli i Stela?

BLANŠ: Izišli su. Sa onima odozgo – gospodinom i gospođom Habel.

MIČ: Kud su otišli?

BLANŠ: Mislim, da vide ponoćnu pretpremijeru nekog filma.

MIČ: Trebalo bi jedne večeri da iziđemo u četvoro.

BLANŠ: A, ne. To ne bi valjalo.

MIČ: Zašto?

BLANŠ: Družiš li se ti odavno sa Stenlijem?

MIČ: Bili smo zajedno u Dvesta četrdeset prvoj.

BLANŠ: On, sigurno, s tobom razgovara sasvim otvoreno?

MIČ: Razume se.

BLANŠ: Je l' ti šta pričao o meni?

MIČ: Oh! Ne baš mnogo.

BLANŠ: Po tome kako si to rekao – slutim da jeste!

MIČ: Ne, ne. Nije mi rekao bogzna šta.

BLANŠ: Ali šta je rekao? Kaži, kakav stav ima prema meni.

MIČ: Zašto me to pitaš?

BLANŠ: Pa...

MIČ: Ne slažete se, a ?

BLANŠ: Šta ti misliš?

MIČ: Mislim da te on ne razume.

BLANŠ: Blago rečeno! Da Stela ne čeka bebu, ne bih mogla sve to da izdržim.

MIČ: Nije ljubazan prema tebi, šta li?

BLANŠ: Nepodnošljivo je grub. Sve čini samo da me uvredi.

MIČ: Kako to, Blanš?

BLANŠ: Na sve moguće načine.

MIČ: To me iznenađuje.

BLANŠ: Je li?

MIČ: Prosto – ne znam kako bilo ko može da bude grub prema tebi.

BLANŠ: U stvari, čitava situacija je prilično grozna. Jer, ko ovde može da ima mira? Noću je, između ove dve sobe, navučena samo ta zavesa. A on noću vršlja po sobama u donjem rublju. Takav prostakluk zbilja nije neophodan. Sigurno se pitaš zašto ne odem. E pa, reći ću ti otvoreno: plata jedne nastavnice jedva je dovoljna za goli život. Prošle školske godine nisam uštedela ni prebijene pare, pa sam morala da dođem ovamo da provedem leto. Zato i moram da trpim svoga zeta. A i on mora mene da trpi, i to, očigledno, jedva... Sigurno ti je pričao koliko me mrzi?

MIČ: Ne verujem da te mrzi.

BLANŠ: Mrzi me. Zašto bi me, inače, toliko vređao? Čim sam ga prvi put videla, odmah sam pomislila: taj čovek će da bude moj dželat! Taj čovek će da me uništi, osim ako...

MIČ: Blanš...

BLANŠ: Da, srce?

MIČ: Mogu li nešto da te pitam?

BLANŠ: Izvoli?

MIČ: Koliko imaš godina?

BLANŠ (učini nervozan gest): Zašto želiš to da znaš?

MIČ: Razgovarao sam s majkom o tebi, pa me je upitala: „Koliko godina ima ta Blanš?“ A ja nisam znao da joj odgovorim.

BLANŠ: Razgovarao si o meni?

MIČ: Da.

BLANŠ: A zašto?

MIČ: Pričao sam joj kako si fina i koliko mi se sviđaš.

BLANŠ: Je l' ti to – iskreno?

MIČ: Pa, znaš da jeste.

BLANŠ: Zašto je tvoja majka htela da zna koliko imam godina?

MIČ: Bolesna je.

BLANŠ: Uh, stvarno mi je žao. Je l' teško?

MIČ: Neće još dugo da živi. Možda još samo nekoliko meseci.

BLANŠ: Oh.

MIČ: Sekira se što – nikako da se sredim...

BLANŠ: Je li?

MIČ: Htela bi da se sredim i okučim pre nego što ....(Glas mu je promukao, pa on dvaput pročišćava grlo, nervozno vadeći ruke iz džepa i vraćajući ih natrag.)

BLANŠ: Mnogo je voliš, je l' da?

MIČ: Da.

BLANŠ: Rekla bih – imaš veliko srce. Bićeš strašno usamljen kad ona... ode, je l' da? (MIČ pročisti grlo i klimne glavom.) Znam kako je to.

MIČ: Kad je neko usamljen?

BLANŠ: I ja sam nekog volela, i – izgubila.

MIČ: Nekog muškarca? (Ona prilazi prozoru i seda na ivicu, gledajući napolje, pa sipa sebi još pića.) Umro?

BLANŠ: Bio je još dečak, dečkić, a ja – devojčica. Kad sam navršila šestnaest godina, otkrila sam nešto veliko – ljubav. Najednom, i potpuno. Do kraja. Bilo je to kao kad zaslepljujuća svetlost iznenada obasja nešto što je uvek bilo u senci. Kao da mi je, tako, otkrilo svet. Ali nisam imala sreće. Prevarila sam se. Bilo je nečeg neobičnog u tome dečku. Sav je, nekako, bio treperav i nežan, ali nije to bila muška nežnost. Istina, nije izgledao ženstveno, ne, ni malo, ali ipak – bilo je tu nečeg... Prišao mi je – da mu pomognem. To tada nisam znala. Nisam otkrila ništa sve do našeg venčanja, kad smo prosto pobjegli, a zatim se vratili. Samo sam osećala da sam, ko zna kako i zašto, izneverila njegove nade i da mu nisam mogla pružiti pomoć koja mu je bila potrebna, ali o kojoj nije hteo ni da govori! Kao da se batrgao u živom pesku, hvatajući se za mene, a ja ga nisam pridržavala, nego sam tonula s njim! A to nisam ni znala. Znala sam samo da ga neizmerno volim i da ne mogu pomoći ni njemu ni sebi. A onda sam sve otkrila. Na najgori mogući način. Iznenada sam ušla u sobu, misleći da u njoj nema nikog – a nije bilo tako. Bile su tamo dve osobe... Mladić za koga sam se udala, i jedan stariji čovek koji mu je godinama bio prijatelj.... (Spolja se začuje lokomotiva koja se približava. Ona pritisne uši šakama i sva se zguri. Sobu obasjaju farovi lokomotive koja tuda protutnji. Dok se buka stišava, BLANŠ se postepeno ispravlja i nastavlja da govori) Posle smo se pravili kao da se ništa nije otkrilo. I eto, sve troje smo se odvezli u kazino na Mesečevom jezeru, bili smo potpuno pijani, samo smo se smejali. (Začuje se polka, u molu, tiho, kao iz daljine.) Plesali smo „Varšavljanku“! Najednom, usred igre, mladić za koga sam se udala otrgnuo od mene i istrčao iz kazina. Malo zatim – pucanj! (Polka naglo prestaje. BLANŠ ukrućeno ustaje. Onda se polka nastavlja u duru.) Istrčala sam – a i svi drugi. Svi su istrčali i okupili se oko nečeg strašnog na obali jezera! Nisam mogla prići, nisam mogla da se probijem kroz maglu. Onda me neko zgrabio za mišicu. „Nemojte ovamo! Vratite se! Valjda nećete da vidite!“ Da vidim? Šta da vidim? Onda sam čula neke kako viču – Alan! Alan! Mladi Grej! Gurnuo je revolver u usta, i opalio – tako da mu je sav potiljak – raznesen! (Zaljulja se i pokriva lice) A sve zato što – dok smo plesali – nisam mogla da se uzdržim. Najednom sam mu rekla: „Videla sam! Sve znam. Gadiš mi se!...“ A onda se onaj reflektor što je obasjao svet opet ugasio, i otad za mene nikad, ni za trenutak, nije bilo svetlosti jače od ove, tu, od te

sveće....(MIČ nespretno ustaje i malo joj se približava. Polka je sve glasnija. MIČ staje kraj nje.)

MIČ (privlači je polako u zagrljaj): Potreban ti je neko, Blanš. A i meni je neko potreban. Možda smo ti i ja potrebni jedno drugom?

Ona ga za trenutak odsutno posmatra, a onda, uz tihi vapaj, utone u njegov zagrljaj. Jecajući, napreže se da nešto kaže, ali reči ne nailaze. On joj ljubi čelo, pa oči, i najzad i usne. Polka se gubi. Ona uvlači vazduh, a onda ga izdahne uz duge, zahvaljujuće jecaje.

BLANŠ: Ponekad – bog dođe – tako brzo!

SCENA SEDMA

Kasno popodne, sredinom septembra.
Zavesa su razmaknute, a sto postavljen za rođendansku večeru, sa tortom i cvećem.
STELA završava dekorisanje dok STENLI ulazi.

STENLI: Šta će ti sve to?

STELA: Danas je Blanšn rođendan, dušo.

STENLI: Je l' ona tu?

STELA: U kupatilu je.

STENLI (podražava): „Perucka se pomalo“, a?

STELA: Valjda.

STENLI: Kol'ko je već tamo?

STELA: Celo popodne.

STENLI(podražavajući): „Kiseli se u vrućoj vodi“?

STELA: Da.

STENLI: Temperatura – okruglo 100 Farenhajtovih, a ona se kiseli u vrućoj vodi.

STELA: Kaže da je to osveži za celo veče.

STENLI: A ti, sigurno trčkaraš za koka-kolu i serviraš je njenom veličanstvu u kadi? (STELA sleže ramenima) Sedi malo.

STELA: Pusti, imam posla.

STENLI: Sedi, kad ti kažem! Saznao sam neke stvari o tvojoj slavnoj sestri.

STELA: Prestani već jednom da mi je opanjkavaš, Stenli!

STENLI: I ta meni kaže da sam prost!

STELA: U poslednje vreme sve činiš samo da je iznerviraš, Stenli, a Blanš je vrlo osetljiva. Shvati već jednom da smo ona i ja odrasle u sasvim drugačijoj sredini nego ti.

STENLI: Znaam, znam. Čuo sam to hiljadu puta! A znaš li ti da nas je ona, ovde, sve vreme kljukala lažima?

STELA: Ne znam, i...

STENLI: E pa – jeste! Ali sad je stvar procurila! Otkrio sam ponešto!

STELA: Šta to?

STENLI: Nešto što sam i slutio. Ali sad imam dokaze iz pouzdanih izvora – a još sam ih i proverio!

BLANŠ peva u kupatilu sladunjavu baladu koja se prepliće sa STENLIJEVIM replikama.

STELA (STENLIJU): Tiše malo!

STENLI: Ih, i ona mi je neka kanarinka!

STELA: A sad mi, molim te, tiho kaži šta si to, tobože, otkrio o mojoj sestri.

STENLI: Laž broj jedan: sva ta njena izmišljena preosetljivost! Kad bi ti samo znala čime je zamlaćivala Miča! Poverovao je da se jedva poljubila sa muškarcem! E pa, ta tvoja sestra Blanš, bogme, nije baš neki cvetak! Ha-ha! Ona – cvetak? Ma nemoj!

STELA: Šta si to čuo, i od koga?

STENLI: Naš snabdevač, tamo na radilištu, odlazi u Lorel već godinama, i zna sve o njoj, a i svi u Lorelu to znaju. Ona ti je tamo slavna k'o da je predsednik Sjedinjenih Država, samo – niko je tamo ne zarezuje! Taj snabdevač, inače, tamo noćiva u hotelu „Flemingo“.

BLANŠ(veselo peva):
„Mesec od celofana
Nad morem veštačke pene
Nije fatamorgana –
Kad veruješ u mene!“

STELA: I kakve veze ima taj – „Flemingo“?

STENLI: I ona se tamo bila smestila.

STELA: Moja sestra je stanovala u Bel Revu.

STENLI: Ali ovo je bilo kad joj je to vaše domaće ognjište već iskliznuo iz šaka! Iz njenih čistih, mirisnih šaka! Preselila se u „Flemingo“! U taj trećerazredni hotel, gde se, srećom,

niko ne meša u lični i društveni život slavnih gostiju! U „Flamingu“ su se već privikli na svašta. Ali milostiva Blanš je uspela da ostavi snažan utisak čak i na direkciju „Flaminga“. I to tako snažan utisak da su od milostive Blanš zatražili da im preda ključ od svoje sobe – zauvek! To se desilo nekoliko nedelja pre nego što se ovde pojavila.

BLANŠ(peva):

„Znaj, od današnjeg dana
Sjaj cirkuske arene
Nije fatamorgana –
Kad veruješ u mene!“

STELA: To je– odvratna laž!

STENLI: Pa da, ni ti ne možeš da se pomiriš s tim. Bacila ti je prašinu u oči, kao i Miču!

STELA: Sve su to obične izmišljotine! Nema tu ni trunke istine. Da sam nešto muškarac, kad bi se taj tip samo usudio da izmišlja koješta u mom prisustvu...

BLANŠ(peva):

„Znaj, bez ljubavi tvoje
Sve je ponovo varka,
K'o zvuci što se roje
Iz vergla u dnu parka!“

STENLI: Kažem ti, dušo draga, da sam sve detaljno proverio! Samo, čekaj da završim. Na nesreću, milostiva Blanš nikog više nije mogla da izblefira u celom Lorelu! Svaki bi se opametio već posle dva-tri sastanka s njom, a onda bi je napustio. Ona bi uhvatila nekog drugog, i opet ista priča, isti štosovi, blef za blefom. Ali Lorel je premali grad za takve stvari, i to nije moglo večno da traje. I tako je, vremenom, tamo postala ozloglašena. Nisu je više smatrali, prosto, čudnom, nego – sasvim pošasavelom! (STELA ustukne). A poslednjih godinu-dve dana- bežali su od nje kao od kuge! Zato je letos i došla ovamo, u kraljevsku posetu, da i nas malo blefira – jer joj je gradonačelnik, takoreći, naredio da se čisti iz grada! A, da! Znaš li da blizu Lorela postoji jedan vojni logor i da tamo gde se ona bila smestila – ni vojnicima nije dozvoljeno da zalaze?

BLANŠ(peva):

„Mesec od celofana
Nad morem veštačke pene
Nije fatamorgana –
Kad veruješ u mene!“

STENLI: Eto, toliko o tome kako je ona strašno fina i izuzetna devojka. A sad, prelazimo na laž broj dva.

STELA: Neću više da slušam!

STENLI: Ta se više neće vratiti u školu! U stvari, kladim se da nije nikad ni pomišljala da se bilo kad vrati u Lorel! Nije ona tražila od škole da privremeno ne računaju na nju – zbog njenih nerava! Ne, draga moja! Ni govora. Izbacili su je oni iz te gimnazije još pre kraja školske godine i – muka mi je da ti kažem zašto su tako postupili. Spandala se s nekim sedamnaestogodišnjakom!

BLANŠ:

„Znaj, od današnjeg dana
Sjaj cirkuske arene...”

Voda u kupatilu šumno teče. Začuju se kratki krici, bez daha, i kikotačav smeh, kao da se u kadi brčka neko dete.

STELA: Ne budi odvratan!

STENLI: Otac tog dečka je čuo za to i obratio se direktoru gimnazije. Uh, šta bih dao da sam bio tamo kad su milostivu Blanš uzeli na tapet! Da sam ja samo posmatrao kako pokušava da se izvuče! Ali, videla je da je dolijala. Uхватili su je u kljstu! Rekli su joj da je bolje da potraži novi teren. I tako su je, praktično, išutirali iz grada.

Vrata od kupatila se otvaraju i BLANŠ izviri, držeći ubrus kojim je uvila kosu.

BLANŠ: Stela!

STELA (klonulo): Molim, Blanš?

BLANŠ: Daj mi drugi ubrus da obrišem kosu. Oprala sam je.

STELA: Evo, odmah. (Polazi, kao bunovna, iz kuhinje ka vratima od kupatila, držeći ubrus)

BLANŠ: Srce, šta ti je?

STELA: Kako – šta mi je?

BLANŠ: Imaš neki čudan izraz lica!

STELA: Oh. (Pokušava da se nasmeje)Valjda sam malo umorna!

BLANŠ: Zašto se i ti ne okupaš, čim ja iziđem?

STENLI (dovikuje iz kuhinje): Kol'ko ćemo to da čekamo?

BLANŠ: Još samo malčice! Pričekaj – mirne duše...

STENLI: Ne muči me moja duša, nego me muče bubrezi!

BLANŠ zalupi vrata. STENLI se oporno smeje. STELA se polako vraća u kuhinju.

STENLI: Pa, šta kažeš?

STELA: Uopšte ne verujem u to, a taj tvoj snabdevač je običan gad kad može da priča takve stvari. Istina, ponešto od toga možda je, unekoliko, i tačno. Ni ja nisam uvek odobravala sve što je činila, zbog čega smo se i sekirali kod kuće. Oduvek je bila lakomislena.

STENLI: Lakomislena!?

STELA: Ali kad je bila mlada, vrlo mlada, udala se za jednog mladića koji je pisao pesme... Bio je veoma lep. Blanš – ne da ga je volela, nego je, čini mi se, obožavala i zemlju po kojoj je gazio! Uznosila ga je u nebo, mislila je da je toliko divan – kao da nije običan smrtnik! A onda je otkrila...

STENLI: Šta to?

STELA: Da je taj lepi talentovani mladić – degenerik. Zar te taj snabdevač nije i o tome obavestio?

STENLI: Mi smo razgovarali samo o skorašnjim događajima. A to – mora da je bilo poodavno.

STELA: Da, bilo je to – poodavno...

STENLI joj prilazi i hvata je, što blaže, za ramena. Ona se blago izvija iz njegovog zagrljaja, pa automatski počinje da zabada ružičaste svećice u rođendansku tortu.

STENLI: Koliko to svećica misliš da zabodeš u tortu?

STELA: Zaustaviću se kod dvadeset pete.

STENLI: Je l' očekuješ još nekog?

STELA: Pozvale smo Miča da dođe – na tortu i sladoled.

STENLI kao da je pomalo u neprilici. Pali cigaretu na onu koju je upravo popužio.

STENLI: Ja Miča večeras ne bih očekivao.

STELA prestaje da barata sa svećicama i lagano se okreće da ga pogleda.

STELA: Zašto?

STENLI: Mič mi je drugar. Bili smo u istoj jedinici – u Dvesta četrdeset prvoj inženjerskoj. Sad radimo u istoj fabrici i u istoj smo kuglaškoj ekipi. Zar misliš da bih mu mogao pogledati u oči kad...

STELA: Stenli Kovalski! Jesi li – jesi li mu rekao šta je taj...

STENLI: Naravno da jesam! Inače bi me celog života grizla savest što sam sve to znao, a opet dozvolio da mi se drug upeca!

STELA: Je l' Mič raskinuo s njom?

STENLI: Zar ti ne bi, kad bi...

STELA: Pitam te, je l' Mič raskinuo s njom?

BLANŠN glas opet uzleti, vedar i spokojan kao zvuk zvona. Peva: „Nije fatamorgana – kad veruješ u mene!“

STENLI: Ne, ne mora da znači da je raskinuo – samo je upozoren!

STELA: Ona se nadala, Stenli, da će Mič...da će...da se oženi s njom. A i ja sam se nadala.

STENLI: E pa – neće njom da se oženi. Možda je i hteo, ali sad neće da skače u zmijsko leglo! (Ustaje.) Blanš! E-hej, Blaša! Mogu li, molim lepo, da uđem u to moje kupatilo? (Pauza)

BLANŠ: Svakako, dragi gospodine! Možete li pričekati za trenutak - da se obrišem?

STENLI: Kad sam već čekao čitav sat, taj trenutak će, valjda, brzo proći.

STELA: A i ostala je bez posla! Šta će sad da radi?

STENLI: Ovde ostaje samo do utorka, znaš i sama, je l' da? Da ne bude greške, sam sam joj kupio kartu. Kartu za autobus!

STELA: Prvo i prvo, Stela ne podnosi vožnju autobusom!

STENLI: Voziće se, bogme, i ima da joj prija!

STELA: E neće, Stenli, neće, da znaš!

STENLI: Hoće! I tačka. Post skriptum: ići će u utorak!

STELA(polako): Šta će... da radi? Šta će, za ime boga, da radi?

STENLI: To joj je već pisano.

STELA: Šta hoćeš time da kažeš?

BLANŠ peva.

STENLI: Hej, kanarinko! Čuješ li? Ispadaj iz tog kupatila!

Vrata od kupatila se otvaraju i pojavljuje se Blanš, kikoćući se razdragano, ali dok STENLI prolazi kraj nje, njeno lice dobija preplašen izraz – izgleda skoro užasnuto. On je i ne gleda, samo zalupi vrata za sobom, ušavši u kupatilo.

BLANŠ(pridiže i čvrsto steže uza se četku za kosu): Oh, kako mi je prijalo što sam se tako dugo brčkala! Tako mi je to prijalo, osvežilo me i – odmorilo!

STEČA (tužno i sumnjičavo, iz kuhinje: Je li?

BLANŠ(snažno četkajući kosu): Da, da, fino sam se osvežila! (zvecne o poveću okruglastu četku) Topla voda i dobar hladan gutljaj – to mi je uvek bilo dovoljno da na svet gledam sasvim drugim očima! (Pogleda STELU, koja je stajala između zavesa, pa polako prestaje da češlja kosu.) Nešto se dogodilo! Šta to?

STELA(brzo se okreće na drugu stranu): Ništa, zaboga, ništa se nije dogodilo.

BLANŠ: Lažeš! Nešto – jeste! (Ukočeno i preplašeno posmatra STELU, koja se pravi da je sva obuzeta nameštanjem stana. Klavirska svirka u daljini grozničavo se prekida.)

SCENA OSMA

Tri četvrti časa kasnije. Kroz velike prozore se vidi kako se postepeno spušta zlatasti sumrak. Sunčev odsjaj se vidi na velikom rezervoaru za vodu ili ulje na drugom kraju praznog zemljišta, u pravcu poslovnog dela grada, prošaranog odblescima osvetljenih prozora ili prozora od kojih se odbija sunčeva svetlost.

Njih troje završavaju jednu rođendansku večeru. STENLI izgleda natušen. STELA je zbunjena i tužna

BLANŠ se napeto, veštački osmehuje, sa grčem na licu.

Četvrta stolica za stolom je prazna.

BLANŠ (iznenada): Ispričaj nam neki vic, Stenli, neki lud vic, da se iskidamo od smeha. Ne znam o čemu je reč – svi smo se strašno uozbiljili. Je l' zato što me je moj lepotan ostavio na cedilu? (STELA se neuverljivo smeje.) To mi je prvi put otkako imam posla s muškarcima – a i nailazila sam na svakojake – da me je neko od njih ostavio na cedilu! Ha-ha! Ne znam kako na to da reagujem. Zato, ispričaj nam neki vic, Stenli! Da se nekako izvučemo iz ovog...

STENLI: Nisam znao, Blanš, da ti se sviđaju moji vicevi.

BLANŠ: Sviđaju mi se kad su zgodni – ali i pristojni.

STENLI: Ne znam nijedan dovoljno fin za tvoj ukus.

BLANŠ: Onda – da ja ispričam jedan.

STELA: Pa da, ispričaj, Blanš. Puno si ih znala.

Muzika prestaje.

BLANŠ: Čekaj da vidim....Moram da prelistam svoj repertoar! A, da – volim viceve o papagajima! A vas dvoje? Dakle, ovaj je o jednom papagaju i nekoj usedelici. Ta usedelica je imala papagaja koji je umeo da psuje bez prestanka i koji je znao više vulgarnih reči nego gospodin Kovalski.

STENLI: Eh...

BLANŠ: Jedini način da se taj papagaj učutka bio je da mu se pokrije kavez – da bi mislio da je noć i da bi zaspao. E pa, jednog jutra, baš kad je je usedelica otkrila kavez za taj dan, kad eto ti ga – ko to prilazi vratima? Niko drugi nego baš – pop! Ona vam priskoči kavezu i opet ga pokrije, pa pusti popa u kuću. Papagaj je ćutao, miran k'o bubica, ali baš kad je upitala popa koliko šećera hoće da mu stavi u kafu – papagaj prekide tišinu zviždukom (zvizne) pa reče: „Majku mu, al' je ovo bio kratak dan!“

Zabacuje glavu i smeje se. STELA se takođe trudi, bez uspeha, da stvori utisak kako ju je to zabavilo. STENLI, ne obraćajući pažnju na to što se priča, protegne ruku preko stola da bi zabo viljušku u preostali komad pečenja, koje onda počinje da jede prstima.

BLANŠ: Očigledno, vic se gospodinu Kovalskom nije svideo.

STELA: Gospodin Kovalski se toliko trudi da napravi prase od sebe – da ne može da misli ni na šta drugo!

STENLI: Baš tako, bebice.

STELA: Grozno si se umastio i prste i lice. Idi, operi se, pa dođi da mi pomogneš da raspremimo sto.

STENLI (tresne tanjir o pod): Eto kako ja raspremam sto! (Dograbi je za mišicu) Da se više nisi usudila da tako razgovaraš sa mnom! „Prase – Poljak – grozan – vulgaran – mastan!“ – te reči su i tebi i tvojoj sestri stalno na jeziku – došlo mi je već dovde! Šta mislite vas dve, šta ste? Kraljice? Bolje se setite šta ono reče Hju Long – „Svaki muškarac je kralj!“ A ovde sam ja kralj, utuvite to dobro! (Tresne o pod šolju i tanjirić) Moj deo stola je raspreamljen! Hoćete da raspream i vaš?

STELA nemoćno plače. STENLI krupnim koracima izlazi na trem i pali cigaretu. Čuju se crnački pevači iza ugla.

BLANŠ: Šta se to desilo dok sam se kupala? Šta ti je rekao, Stela?

STELA: Ništa, ništa.

BLANŠ: Sigurno ti je rekao nešto u vezi s Mičem i sa mnom! Znaš zašto Mič nije došao, a nećeš da mi kažeš! (STELA bespomoćno odrično odmahuje glavom.) Sad ću mu da telefoniram!

STELA: Bolje nemoj, Blanš.

BLANŠ: Hoću, nego šta!

STELA (neubedljivo): Nemoj, kad ti kažem.

BLANŠ: Neka mi gospodin izvoli da mi to objasni!

BLANŠ pohita ka telefonu u spavaćoj sobi. STELA izlazi na trem, gde prekorno pogleda muža. On nešto gundđa i okreće se od nje.

STELA: Nadam se da si zadovoljan sobom. Nikad u životu nisam teže gutala zalogaje, gledajući njeno lice i onu praznu stolicu! (Tiho zaplače).

BLANŠ(u telefon): Halo. Gospodina Mičela, molim... Oh...Mogu li da ostavim broj? Manjolija 9047. Recite, molim vas, neka se svakako javi...Da, vrlo je važno... Hvala. (Ostaje kraj telefona, izgubljena i preplašena)

STENLI(polako se okreće prema svojoj ženi i nezgrapno je zagrlji): Biće sve u redu, Stelice, kad ona ode i kad dobiješ dete. I sve će među nama opet da bude lepo, kao pre. Sećaš li se kako nam je bilo? A tek noću? Uh, dušo, što ima da bude fino kad se noću opet raspomamimo, k'o ranije, da sve vrca, a da iza zavesa nema nikakve sestre da to sluša! (Odozgo se začuju susedi kako se zbog nečeg bučno smeju. STENLI se prigušeno zasmije.) Stiv i Junis...

STELA: Hajde unutra. (Ona se vraća u kuhinju i počinje da pali svećice na beloj torti.) Blanš?

BLANŠ: Da. (Vraća se iz spavaće sobe, prilazeći stolu u kuhinji) Oh, što su lepe svećice! Nemoj da ih pališ, Stela!

STELA: Hoću, nego šta.

STENLI se vraća.

BLANŠ: Bolje ih pričuvaj za bebine rođendane. Nek joj svetle celog života i nek joj oči budu kao svećice, kao dve plavičaste svećice zapaljene na beloj torti!

STENLI(sedajući): Kakva poezija!

BLANŠ(pošto je malo razmislila): Nije trebalo da mu telefoniram.

STELA: Svašta je moglo da se desi.

BLANŠ: Ništa, Stela, ne može da ga opravda. Nisam dužna da trpim uvrede. Ne može se sa mnom tek tako.

STENLI: Boga mu, što je ovde vrućina zbog te pare iz kupatila.

BLANŠ: Ja sam se triput izvinila. (Svirka klavira se gubi) Vruća voda je dobra za moje nerve. To ti je – hidroterapija. Ali ti si zdrav Polak, nervi su ti k'o konopci, i otkud bi ti, onda, znao šta je to – nemir u duši.

STENLI: Ja nisam „Polak“. Ljudi iz Poljske su Poljaci, a ne Polaci. A ja, ja sam stoprocentni Amerikanac, rođen i odgajen u najvećoj zemlji na svetu i đavolski sam ponosan zbog toga. Zato – da me više nisi nazvala „Polakom“.

Zvoni telefon. BLANŠ ustaje, iščekujući.

BLANŠ: Oh, to je sigurno za mene.

STENLI: Ja nisam siguran. Samo ti sedi. (Nemarno prilazi telefonu) 'Alo. M-hm. A, Mak. Zdravo. (Naslanja se na zid, uvredljivo buljeći u BLANŠ. Ona klone na stolicu, strepeći. STELA se saginje i dodiruje joj rame.)

BLANŠ: Zaboga, Stela, pusti me. Šta ti je? Što me gledaš tako sažaljivo?

STENLI (drekne): Mir, tamo! – Imamo ovde jednu galamdžijku. – Samo ti nastavi, Mak. Kod Rajlija? A, ne, neću da se kuglam kod Rajlija. Prošle nedelje sam se s njim malo zakačio. Dobro, jesam li ja kapiten tima ili nisam? Onda, molim. Nećemo da se kuglamo kod Rajlija, kuglaćemo se u Vest Sajdu, ili u „Pompi“. U redu, Mak. 'Ajd' zdravo. (Spušta slušalicu i vraća se do stola. BLANŠ se sa mukom obuzdava i pije vodu iz čaše. On se, ne gledajući je, maša svog džepa, a onda progovara s lažnom ljubaznošću.) Sestro Blanš, imam za tebe mali rođendanski poklon, za uspomenu.

BLANŠ: Je li, Stenli? Oh, nisam ništa očekivala. I – ne znam zašto Stela uopšte hoće da proslavimo moj rođendan! Ja bih – da ga zaboravim! Jer, kad neko napuni dvadeset sedmu!....Znaš, godine su nešto što bi svak najradije ignorisao!

STENLI: Dvadeset sedmu?

BLANŠ(brzo): Šta je to? Zar baš – za mene?

STENLI (pruža joj mali koverat): Da, i nadam se da će ti se dopasti!

BLANŠ: Oh, zaboga! Šta! Šta – pa to je...

STENLI: Karta! Za povratak u Lorel! Međugradskim autobusom! U utorak!

Zvuci „Varšavljanke“ se tiho uvlače, pa se i dalje čuju. STELA naglo ustaje i okreće se na drugu stranu. BLANŠ pokušava da se nasmeši, pa i da se nasmeje. Onda odustaje i od jednog i od drugog, naglo ustaje sa stolice i trči u susednu sobu. Uhvati se za grlo i otrči u kupatilo. Čuje se kašalj, gušenje.

STENLI: Molim?

STELA: Nisi morao tako.

STENLI: Dosta sam ja trpeo.

STELA: Znaš koliko je sama. Zar si morao da budeš tako surov?

STENLI: Eh, i ona mi je mnogo fina.

STELA: Jeste. Bila je. Nisi je ti znao ranije. Nijedna, nijedna devojka nije bila tako nežna, tako odana. Ali takvi kao ti – ružno su se poneli prema njoj i naterali je da se promeni. (On odlazi u spavaću sobu, skida sa sebe košulju i oblači sjajnu svilenu košulju za kuglanje. STELA polazi za njim.)

STELA: Zar misliš sad na kuglanje?

STENLI: Dabome.

STELA: E, bogme, nećeš. (Zgrabi mu košulju) Zašto si bio takav prema njoj?

STENLI: Nisam bio nikakav – ni prema kome. Pusti mi tu košulju. Cepaš je.

STELA: Hoću da znam: zašto? Kaži mi, zašto?

STENLI: Kad smo se prvi put sreli, ti i ja, mislila si da sam prost. I bila si u pravu, bebice. Bio sam pravi pravcati prostak. Pokazala si mi fotografiju te vaše kuće sa onim stubovima. Ja sam te svukao sa tih stubova. I bilo ti je fino – i te kako, kad si se razmahala sa mnom! Zar nismo bili srećni? Kaži! Zar nije bilo sve u redu – dok ona nije došla? STELA učini laki pokret. Najednom, kao da je pogledala u sebe, kao da ju je pozvao neki unutrašnji glas. Polako vukući noge, polazi iz spavaće sobe ka kuhinji, pa se oslanja, da bi malo predahnula, o naslon stolice, a zatim o ivicu stola – kao da ništa ne vidi nego samo osluškuje. STENLI, koji je u međuvremenu zakopčao košulju, nije svestan te njene reakcije.) Zar nismo bili srećni? Zar nije sve bilo u redu? Dok se ona nije pojavila. Uobraženica jedna. Za nju sam ja – majmun. (Najednom primeti da se sa STELOM nešto dešava) Hej, Stela, šta ti je? (Prilazi joj.)

STELA (tiho): Vodi me u bolnicu.

On joj prilazi, podržava je, mrmljajući nešto nerazumljivo dok izlaze iz kuće.

SCENA DEVETA

Kasnije, iste večeri. BLANŠ sedi, napeto i zgrčeno, u spavaćoj sobi, na fotelji koju je presvukla tkaninom sa dijagonalnim, zelenim i belim prugama. Obučena je u skerletno crvenu satensku haljinu. Na stočiću kraj nje je boca pića, sa čašom. Čuje se brza grozničava melodija polke – „Varšavljanke“. Ta muzika joj odzvanja u glavi; ona pije da bi pobegla od nje i od osećanja da je nešto vuče u propast. Kao da šapuće reči te pesme. Električni ventilator, iznad nje, vrti se tamo-amor.

MIČ se pojavljuje iza ugla, u radnom odelu: i bluza i pantalone su mu od plavog teksas platna. Neobrijan je. Penje se uz stepenice i zvoni ispred vrata. BLANŠ se trgne.

BLANŠ: Molim? Ko je?

MIČ (muklo): Ja. Mič.

Muzika prestaje.

BLANŠ: Mič! Samo trenutak. (Grozničavo se užurba; krije bocu u orman, nagnje se ka ogledalu i tapka lice puderom i kolonjskom vodom. Toliko je uzbuđena da se čuje kako diše dok trčkara po sobi. Najzad pritrči kuhinjskim vratima i pušta ga da uđe.) Mič! Da znaš, ne bi trebalo da te pustim u kuću kad si se večeras tako poneo prema meni! Totalno nekavaljerski! Al' ipak – zdravo, lepi moj! (Ponudi mu svoje usne. On ne obraća pažnju na nju, i provuče se

unutra, pored nje. Ona preplašeno gleda za njim, dok on ulazi u sobu.) Uh, uh, što smo ljuti! A tek – što smo odeveni! Zaboga, pa ti se nisi ni obrijao! Pa to je neoprostiva uvreda za jednu damu! Ali, praštam ti, ipak. Praštam ti jer mi je laknulo što te vidim. Čim si se pojavio, ta polka je prestala da mi odzvanja u glavi. Je l' tebi, tako, neki put počne nešto da se vrti u glavi? Ne, ne, tebi – sigurno ne. Ti si bezazleni anđelak, tebe ništa ne proganja!

On je ukočeno posmatra, dok ona ide za njim, govoreći. Očigledno je usput popio nekoliko čaša.

MIČ: Je l' mora taj ventilator da radi?

BLANŠ: Ne, ne!

MIČ: Ne volim ventilatore.

BLANŠ: Pa onda – da ga isključimo, srce. Mogu ja i bez njega! (Ona pritisne dugme i ventilator se postepeno smiruje. Zatim, snebivajući se, pročisti grlo, a MIČ se skljoka na postelju u spavaćoj sobi i pali cigaretu.) Ne znam šta ovde ima od pića. Nisam...nisam pogledala.

MIČ: Neću Stenovo piće.

BLANŠ: Nije Stenovo. Nije sve ovde njegovo. Ponešto u ovom stanu pripada meni, da znaš! Kako ti je majka? Nije joj dobro?

MIČ: Zašto?

BLANŠ: Večeras je sve nekako.... ali, pusti! Ne mislim da te podvrgnem unakrsnom ispitivanju. Prosto ću – (rasejano dodiruje svoje čelo. Polka se opet čuje.) – da se pravim da ne primećujem na tebi nikakvu razliku!... Opet ta muzika!

MIČ: Kakva muzika?

BLANŠ: Ta „Varšavljanka“! Polka koju su svirali kad se Alan...Čekaj! (Začuje se pucanj iz daljine. BLANŠ kao da je laknulo.) Eto, sad i taj pucanj! Posle njega uvek prestane. (Muzika opet iščezava.) Eto, prestala je.

MIČ: Ma, jesi l' ti pri svesti?

BLANŠ: Idem da vidim šta bi se moglo naći od... (Prilazi niši, praveći se da traži piće.) Oh, uzgred budi rečeno, izvini što nisam obučena. Jer u stvari, već sam od tebe digla ruke! Jesi l' zaboravio da si bio pozvan na večeru?

MIČ: Nisam više hteo da te vidim.

BLANŠ: Čekaj, malo! Ne čujem šta kažeš, a ti pričaš tako malo da – kad već progovoriš – ne bih htela da propustim tu reč!... Ama, šta ja to ovde tražim? A, da – piće! Večeras smo se ovde toliko uzbuđivali da zbilja više nisam pri svesti! (Pravi se da je najednom našla bocu. On podiže nogu na postelju i prezrivo je posmatra.) Evo nečeg – „Južnjačka uteha“. Šta li je to, da mi je znati?

MIČ: Ako ne znaš, sigurno je Stenovo.

BLANŠ: Skidaj tu nogu s postelje. Prekrivač je vrlo tanak. Naravno, vi muškarci ne primećujete takve stvari. Ovde sam dosta stvari promenila otkako sam došla.

MIČ: Mogu zamisliti.

BLANŠ: Znaš kako je ranije izgledalo. A sad – samo pogledaj! Ova soba je skoro elegantna! Htela bih i da ostane tako... Nego, šta misliš? Je l' ovom treba nešto da se doda? Uff, što je slatko! Pa, to je valjda neki – liker! Pa da. Liker. Dabome! (MIČ nešto progunša). Žao mi je, tebi to sigurno neće da se dopadne, al' ipak probaj. Možda hoće.

MIČ: Već sam ti rekao: neću nikakvo njegovo piće i – gotovo. Bolje to skloni. Kaže da si ti celog leta samo lokala k'o pomahnitala!

BLANŠ: Pa to je fantastično! Fantastično! Kako je mogao to da kaže i kako si ti mogao to da ponoviš! Na takve bedne tvrdnje neću ni da odgovaram – neću da se spuštam na taj nivo!

MIČ: H-m-m.

BLANŠ: Šta ti to... što me tako gledaš?

MIČ (ustaje): Ovde je mračno.

BLANŠ: Ja volim mrak. On me, nekako, umiruje.

MIČ: Nikad te, čini mi se, nisam ni vid'o na svetlosti. (BLANŠ se nasmeje, kao bez daha.) Da znaš da je tako!

BLANŠ: Je li?

MIČ: Nikad te nisam video popodne.

BLANŠ: I... ko je za to kriv?

MIČ: Ti nikad ne izlaziš popodne.

BLANŠ: Zaboga, pa ti popodne radiš!

MIČ: A nedeljom? Ponekad sam te zvao da nekud iziđemo nedeljom popodne, al' si uvek našla neki izgovor. Nikad nećeš da iziđeš pre šest, a i onda je to uvek neko mesto gde nije dovoljno svetlo.

BLANŠ: Ti kao da na nešto ciljaš? Ne znam šta hoćeš da kažeš?

MIČ: Hoću da kažem da te nikad nisam dobro osmotrio. Hajde da upalimo svetlost!

BLANŠ (uplašeno): Svetlost? Kakvu svetlost? Zašto?

MIČ: Ovu s tim štitom od papirom. (Naglim pokretom skine papirni štit sa sijalice. Njoj, preplašenoj, zastane dah.)

BLANŠ: Što to radiš?

MIČ: Da te bolje vidim!

BLANŠ: Ne misliš valjda da me vređaš?

MIČ: Ne, samo hoću da znam šta je stvarno.

BLANŠ: Ja neću – stvarnost! Hoću – iluzije! (MIČ se nasmeje.) Da, da, iluzije! Trudim se da ih pružim ljudima. Sve im prikazujem u drugoj svetlosti. Ne govorim im istinu, nego ono što treba da je istina. A ako je to greh, nek padne na moju glavu. Ne pali tu svetlost!

MIČ prilazi prekidaču. Pali svetlost i ukočeno gleda BLANŠ. Ona krikne i pokriva lice šakom. On opet gasi svetlost.

MIČ (tiho i s gorčinom): Ne smeta mi što si starija nego što sam mislio. Ali sve ostalo – gospode bože! Kako si se samo prsila tim tvojim staromodnim idealima, kako si celog leta poturala pod nos kojekakve gluposti! Eh, znao sam ja da više nemaš šestnaest godina. Ali bio sam dovoljno šašav da poverujem da si poštena!

BLANŠ: Ko ti je rekao da nisam poštena? Moj dragi zet. A ti si mu poverovao.

MIČ: Odmah sam mu rekao da laže. A onda sam proverio stvar. Najpre sam se raspitao kod našeg snabdevača, koji često svraća u Lorel. Posle sam tamo neposredno telefonirao onom trgovcu.

BLANŠ: Kakvom trgovcu?

MIČ: Kifejberu.

BLANŠ: Trgovcu Kifejberu iz Lorela! Znam ga, znam. Taj je nasrtao na mene. Ali ja sam mu pokazala put. I zato sad, da bi mi se osvetio, izmišlja koješta o meni.

MIČ: Njih trojica: Kifejber, Stenli i Šo zakleli su se da je to istina!

BLANŠ: Svi za jednog, jedan za sve! A što gore – tim bolje!

MIČ: Zar nisi boravila u hotelu „Flamingo“?

BLANŠ: „Flamingo“? Ne! Zvao se – „Tarantula“. „Tarantulina mreža“ – tako se zvao taj hotel!

MIČ(tupavo): Tarantula?

BLANŠ: Da, po imenu tog ogromnog pauka! Tamo sam dovodila svoje žrtve. (Sipa sebi još pića.) Da, da, bila sam prisna sa mnogim neznancima. Posle Alanove smrti – kao da sam jedino tako mogla da ispunim prazninu u svom srcu... Valjda me uhvatila panika, prosto –

panika, koja me terala od jednog do drugog. Tražila sam zaštitu na sve strane – i tamo gde ne treba. Čak, na kraju, i od jednog dečka od sedamnaest godina, ali neko je o tome napisao direktoru – „Ta žena je moralno nepodobna za tu dužnost“! (Zabacuje glavu uz grčevit smeh, jecajući. Onda ponavlja tu tvrdnju, zagrcne se, pa uzima još jedan gutljaj.) Da l' je baš tako? Pa, valjda jeste. Nekako – i jesam nepodobna... I tako, došla sam ovamo. A i kud bih inače? Bila sam gotova. Znaš li ti šta to znači? Kao da mi je mladost, za tren oka, iščezla u tornadu. A onda sam srela tebe. Rekao si da ti je neko potreban. A i meni je neko bio potreban. Zahvaljivala sam bogu zbog tebe, jer si izgledao tako pun topline – kao kutak u steni gde sam mogla da se sakrijem od sveta! Ali, izgleda, premnogo sam tražila. Premnogo sam se nadala. Kifejber, Stenli i Šo su obesili zmaju staru kantu o rep.

Pauza. MIČ je nemo posmatra.

MIČ: Lagala si me Blanš.

BLANŠ: To nemoj da mi kažeš.

MIČ: Lagala si me, lagala – i telom i dušom!

BLANŠ: Ne, ne, u duši te nisam lagala...

Ulična prodavčica pojavljuje se iza ugla. To je slepa MEKSIKANKA, sa tamnim šalom; nosi kite šarenog limenog cveća kakvo siromašni Meksikanci upotrebljavaju na pogrebima i u drugim svečanim prilikama. Glas joj se jedva čuje. Njena silueta napolju samo se nazire.

MEKSIKANKA: Flores. Flores. Flores para los muertos. Flores. Flores.

BLANŠ: Šta? Oh! Neko je napolju...(Odlazi od vrata, otvara ih i gleda MEKSIKANKU).

MEKSIKANKA(pred vratima, nudi BLANŠ cveće): Flores....Flores para los muertos.

BLANŠ (uplašeno): Ne, ne! Ne sad! Sada ne! (Brzo ulazi u stan, zalupivši vrata.)

MEKSIKANKA (okreće se i polazi niz ulicu): Flores para los muertos.

Postepeno se šire zvuci melodije polke.

BLANŠ (kao za sebe): Svuda trulež, nestajanje....pa žalbe i prekori: „Da si to uradila, ne bih morala da ispaštam“.

MEKSIKANKA: Corones para los muertos. Corones...

BLANŠ: Nasledstvo! Eh...i šta sve ne... krvlju umrljane jastučnice: „Treba da joj se promeni posteljina“. „Da, mama. Ali zar ne možemo naći neku crnkinju da to uradi?“ Ne možemo, naravno. Sve je propalo, osim...

MEKSIKANKA: Flores.

BLANŠ: Smrti... Obično bih sedela tu, a ona tamo, i smrt je bila blizu – kao ti... Nismo se usuđivali ni da priznamo da smo ikad čuli za nju!

MEKSIKANKA: Flores para los muertos. Flores. Flores.

BLANŠ: A njena je suprnost – želja. I što se onda čudiš? Kako možeš da se čudiš? Nekako od Bel Reva, pre nego što smo ga izgubili, bio je logor za vežbu regruta. Subotom uveče, izlazili bi u grad, napijali se...

MEKSIKANKA (tiho): Corones...

BLANŠ: .... pri povratku, posrtali bi po mojoj livadi i vikali: „Blanš, Blanš!“ Ona gluva starica ništa nije slutila. Ali katkad bih se izvukla napolje, da im se odazovem.... Posle bi ih kamion pokupio kao krasuljke... pa hajd' polako natrag....

MEKSIKANKA se lagano okreće i odlazi, tiho, žalosno izvikujući. BLANŠ prilazi komodi i naslanja se na nju. Malo zatim MIČ ustaje i sa određenom namerom polazi za njom. Muzika polke se gubi. On je hvata za struk i pokušava da je okrene ka sebi.

BLANŠ: Šta hoćeš?

MIČ (nespretno pokušavajući da je zagrlji): Ono što sam želeo celog leta.

BLANŠ: Onda uzmi me za ženu, Mič!

MIČ: Sad više ne bi' hteo da se tobom oženim.

BLANŠ: Ne bi?

MIČ (opustivši ruke): Nisi dovoljno čista da bi'te uveo u kuću kojoj mi je majka.

BLANŠ: Onda – odlazi! (On je ukočeno gleda.) Odlazi odavde, dok nepočnem da vičem – vatra! (On se i dalje ne miče, ukočeno je gledajući. Ona odjednom pritrči velikom prozoru čiji se bledoplavi kvadrat ocrtava pri mekoj letnjoj svetlosti i izbezumljeno veče.) Vatra! Vatra! Vatra!

Uz trzaj, bez daha, MIČ se okreće i odlazi kroz druga vrata nezgrapno se gegajući niz stepenice, pa zalazi za ugao kuće. Teturajući se, BLANŠ se odmiče od prozora, pa pada na kolena. Iz daljine se čuju zvuci klavira, tihi i melanholični.

SCENA DESETA

Nekoliko časova kasnije, iste noći. BLANŠ je podosta popila otkako je MIČ otišao. Kofer sa svojom odećom dovlači do sredine sobe. Otvoren je, a haljine sa cvetnim šarama su prebačene preko njega. Dok je pila i pakovala se, zahvatala ju je histerična živahnost, pa je obukla pomalo zaprljanu i izgužvanu belu satensku večernju haljinu, i obukla izgrebane srebrne sandale sa briljantima utisnutim u potpetice.

Pred ogledalom na toaletnom stočiću stavlja na čelo diademu od štrasa i uzbuđeno mrmori, kao da se obraća grupi avetinjskih udvarača.

BLANŠ: Kako bi bilo da idemo na kupanje, da plivamo, ovako, na mesečini, kod starog kamenoloma? Ako je iko dovoljno trezan da može da vozi! Ha-ha! Nema boljeg načina da se isteraju sve mušice iz glave! Samo pazite: ronite tamo gde je duboko, jer ako lupite o stenu, nećete izići na površinu do sutra....

Drhtavom rukom diže ručno ogledalo da se bolje pogleda. Zastaje joj dah. Tresne ogledalo, okrenuto nadole, takvom snagom da se staklo razbija. Kratko zaječi, pa pokušava da ustane. Iza ugla zgrade pojavljuje se STENLI. Još je u drečavoj, zelenoj svilenj košulji za kuglanje. Dok dolazi iza ugla, čuje se jeftina kafanska muzika, koja tiho traje tokom cele scene. On ulazi u kuhinju, zalupivši vrata. Zaviri u sobu, pogleda BLANŠ, pa tiho zvizne. Usput je popio nekoliko čaša, a doneo je kući nekoliko boca piva.

BLANŠ: Kako mi je sestra?

STENLI: Fino.

BLANŠ: A beba?

STENLI (ljubazno se nasmeši): Bebu očekuju tek sutra ujutru, pa su mi rekli da skoknem do kuće i malo dremnem.

BLANŠ: Znači li to da ćemo ovde biti sami?

STENLI: A-ha. Samo ti i ja, Blanš. Osim ako nisi nekog sakrila ispod kreveta. Zašto si se tako nacifrala?

BLANŠ: A, da. Otišao si pre nego što sam dobila telegram...

STENLI: Dobila si telegram?

BLANŠ: Da, telegrafisao mi je jedan moj davnašnji obožavalac.

STENLI: Je l' nešto lepo?

BLANŠ: Tako izgleda. Zove me.

STENLI: Kuda. Na bal vatrogasaca?

BLANŠ (zabacuje glavu): Na krstarenje jahtom po Karipskom moru!

STENLI: Ma nemoj! Vidi, vidi...

BLANŠ: Ništa me u životu nije toliko iznenadilo.

STENLI: To ti verujem.

BLANŠ: Došlo je k'o grom iz vedra neba!

STENLI: I šta reče: ko ti je telegrafisao?

STENLI: Jedan moj nekadašnji udvarač.

STENLI: Je l' taj što ti je dao one bele lisice?

BLANŠ: Gospodin Šep Hantlej. Kad sam bila u koledžu, poslednje godine zabavljala sam se s njim. Nisam ga posle videla sve do prošlog Božića. Naletela sam na njega na Bulevaru Biskejn. I sad, najednom, taj telegram: zove me na krstarenje jahtom po Karipskom moru! Ali, problem su mi haljine. Prekopala sam kofer da vidim imam li šta podesno za tropsku oblast!

STENLI: I ispovrtela si tu raskošnu dijamantsku ogrlicu.

BLANŠ: Ovu starudiju? Ha-ha. Pa to je samo – štras.

STENLI: A-ha. A ja mislio – kupljena kod Tifanija. (Raskopčava košulju.)

BLANŠ: U svakom slučaju, provešću se na visokoj nozi.

STENLI: M-hmmm. Eto vidiš! Nikad se ne zna šta će da te nađe.

BLANŠ: Baš kad sam pomislila da je sreća počela da me napušta...

STENLI: Kad eto ti ga – iskrsnu taj milionar iz Majamija, k'o pajac iz kutije.

BLANŠ: Nije on iz Majamija, nego iz Dalasa.

STENLI: Iz Dalasa?

BLANŠ: Da, iz Dalasa, gde zlato prosto šiklja iz zemlje!

STENLI: Tja, odnekud mora da bude! (Počinje da skida košulju.)

BLANŠ: Najpre navuci te zavese, ako misliš da se svlačiš.

STENLI (ljubazno): To je sve što sam hteo da svučem. (Pocepa kesu sa boce piva). Je si li videla otvarač? (Ona polako prilazi toaletnom stočiću, kraj koga zastaje; ispreplela je prste.) Im'o sam nekog rođaka što je umeo da otvori flašu piva zubima. (Da bi odbio popklopac, treska bocu o ivicu stola.) Samo je za to imao dara; ništa drugo nije znao. Bio je živi otvarač za boce! A onda je jedanput, na nekoj svadbi, tako, sam sebi odvalio zub, baš ovaj posred srede! Posle ga nigde nije bilo – izvukao bi se iz kuće čim bi došli gosti... (Poklopac se odvali i gejzer pene šikne iz boce. STENLI se razdragano nasmeje, dižući bocu iznad glave.) Ha-ha! Kiša iz vedra neba! (Pružaj joj bocu.) Šta misliš, da zakopamo ratnu sekiru pa da ovo zajedno popijemo? A?

BLANŠ: Ne, hvala.

STENLI: Pa, ovo je praznik za nas oboje. Ti dobijaš tog petrolejskog milionara, a ja – bebu. (Prilazi komodi u spavaćoj sobi, pa čučne da nešto izvadi iz najniže fioke.)

BLANŠ (ustukne): Šta to tražiš?

STENLI: Ima tu nešto što uvek izvlačim u specijalnim prilikama kao što je ova. Svilena pižama koju sam imao prve bračne noći!

BLANŠ: Oh?

STENLI: Kad zazvoni telefon, pa kažu: „Dobili ste sina!“ – imam da je iscepam i da mašem njom k'o zastavom! (Pošto je sa nje stresao ostalo rublje, vadi gornji deo pižame.) Imamo valjda oboje pravo da se naciframo. (Vraća se u kuhinju, sa gornjim delom pižame prebačenim preko ruke.)

BLANŠ: Pa to je zbilja božanstveno! Opet ću imati svoj mir! Kad samo pomislim na to – dođe mi da zaplačem od radosti!

STENLI: Zar će taj milionar iz Dalasa baš sasvim da te ostavi na miru?

BLANŠ: Neće to biti tako kao što misliš. Taj čovek je džentlemen, i poštuje me. (Grozničavo improvizuje). On samo želi moje društvo. Bogataši su katkad veoma usamljeni! Jedna kulturna, inteligentna žena, iz dobre porodice, može beskrajno da obogati nečiji život! A ja mogu sve to da ponudim, vreme mi nije naškodilo. Fizička lepota je prolazna. To je samo privremena blagodat. Ali lepota duše, nežnost srca, bogatstvo duha – a ja imam sve to – ne samo da ne venu nego i rastu! Rastu sa godinama! I kako onda neko može da kaže da sam jadna kad imam sva ta blaga zaključana u srcu. (Otme joj se prigušeni jecaj.) Mislim, zato, da sam vrlo, vrlo bogata! Samo sam bila luda što sam svojim biserjem hranila svinje!

STENLI: Svinje, a?

BLANŠ: Da, svinje! Svinje! I to ne mislim samo na tebe nego i na tog tvog druga, gospodina Mičela! Večeras me je posetio. Usudio se da dođe u radnom odelu! I da me vređa, da mi baca u lice te odvratne klevete koje je od tebe čuo! Pokazala sam mu vrata...

STENLI: Jesi l', a?

BLANŠ: Ali opet je došao. Vratio se s buketom ruža da me moli za oproštaj! Preklinjao me da mu oprostim. Ima, međutim, neoprostivih stvari. Namerna surovost se ne prašta. To je, po mom mišljenju, jedino što meni nikad, nikad nije moglo da se pripiše. I zato sam mu kazala, rekla sam mu: „Hvala lepo!“. Ali bila sam luda: kako sam uopšte mogla i pomisliti da bismo ikad uspeli da se prilagodimo jedno drugom. Naš stil života je sasvim različit. Naše poreklo, naši stavovi ne mogu da se izmire. U tim stvarima moramo biti realistični. I zato, ostaj mi zbogom, prijatelju! Ne zamerimo jedno drugom...

STENLI: Je l'to bilo pre nego što si dobila telegram od tog teksaškog milionara, ili posle toga?

BLANŠ: Kakav telegram? Ne! Ne, posle! U stvari, dobila sam telegram baš kad....

STENLI: U stvari nisi dobila nikakav telegram!

BLANŠ: Zaboga...

STENLI: I nema nikakvog milionara! I Mič ti se nije vratio s ružama, jer, znam gde je on....

BLANŠ: Oh!

STENLI: Sve su to samo izmišljotine!

BLANŠ: Oh!

STENLI: I laži, i trikovi i blefovi!

BLANŠ: Oh!

STENLI: Samo se pogledaj! Pogledaj kako izgledaš u tom karnevalskom kostimu, koji si iznajmila za pola dolara od nekog starinara! Pa još ta šašava kruna! I ti si mi neka kraljica!

BLANŠ: Oh – gospode...

STENLI: Pročitao sam te ja već prvog dana! Meni nisi uspela da baciš prašinu u oči! Dolaziš tu i seješ puder po stanu, rasipaš parfem, prekrivaš sijalicu kartonom. I, vidi ti ga sad: kuća se pretvorila u stari Egipat, a ti si kraljica od Sabe! Sediš na prestolu i ločeš moje piće! Mogu samo da ti se smejem! Ha-ha! Je l' čuješ? Ha-ha-ha! (Odlazi u spavaću sobu)

BLANŠ: Da se nisi vraćao ovamo! (Na zidu oko BLANŠ pojavljuju se tamni odsjaji. Senke imaju groteksna i preteća oblička. Ona hvata dah, prilazi telefonu i zgrabi slušalicu. STENLI odlazi u kupatilo i zatvara vrata.) Centrala! Centrala? Dajte mi međugradsku, molim vas... Treba mi Dalas – gospodin Šep Hantlej. Nije protrebna adresa, dovoljno je poznat. Samo pitajte nekog ko – čekajte!!! Ne, ne mogu trenutno da nađem... Shvatite, molim vas. Da. Ne! Ne, čekajte!... Samo trenutak! Neko se... ništa! Ne prekidajte vezu, molim vas!

Spušta slušalicu, pa umorno odlazi u kuhinju. Noć je puna neljudskih glasova, što popdsećaju na krike u prašumi. Senka i tamni odsjaji poigravaju po zidovima kao plamenovi. Kroz zadnje zidove soba, koji su sad postali providni, može se videti trotoar. Jedna prostitutka je ispraznila džepove nekom pijanici. On je juri, stiže i rve se sa njom. Prekida ih policijska zviždajka. Dve figure iščezavaju. Malo zatim, iza ugla se pojavljuje crnkinja sa tašnom ukrašenom šljokicama, koju je prostitutka ispustila na trotoar. Uzbudeno kopa po njoj. BLANŠ pritiska usne stisnutim pesnicama i olako se vraća ka telefonu. Govori promuklim šapatom.

BLANŠ: Centrala! Centrala! Otkazite tu međugradsku. Nema za to vremena. Dajte mi telegraf! Telegraf! (Zabrinuto čeka). Telegraf? Da! Htela bih – pišite; „U očajnoj, očajnoj situaciji! Pomozi! Uhvaćena u klopku. Uhvaćena u...“ Oh!

Vrata od kupatila se naglo otvaraju i pojavljuje se STENLI u sjajnoj svilenjnoj pižami. Smeši joj se, vezujući gajtan oko struka. Njoj zastaje dah; odmakne od telefona. On je netremice posmatra dok se izbroji do deset. Iz telefonske slušalice začuje se signal, rezak i ravnomeran.

STENLI: Nisi spustila slušalicu.

Ne žureći, prilazi telefonu i vraća slušalicu na mesto. Kad to učini, ponovo se zagleda u BLANŠ; usne mu se postepeno razvlače u osmeh dok se postavlja između nje i ulaznih vrata. Jedva čujni, melanhonični zvuci klavira počinju da odzvanjaju sve jače. Zvuk se preliiva u tutnjavu lokomotive koja se približava. BLANŠ se sva zgrči, stisnuvši uši pesnicama dok voz ne prođe.

BLANŠ (ispravljujući se): Pusti me, pusti me da prođem!

STENLI: Molim. Prođi. Samo izvoli. (Odmiče se malo u stranu, na pragu).

BLANŠ: Stani...stani tamo! (Pokazuje mu da stane dalje)

STENLI (smešeći se): Sad imaš dovoljno mesta da prođeš.

BLANŠ: Ne mogu kad tu stojiš! A moram da iziđem!

STENLI: Kao da ti ja smetam! Ha-ha!

Tihi melanhonični zvuci klavira opet se čuju. Ona zbunjeno okreće i čini neodređeni pokret. Neljudski glasovi prašume se pojačavaju. On joj se približava za jedan korak, grižući se za jezik, koji mu viri iz usta.

STENLI (tiho): Kad zrelo pomisliš, možda i ne bi bilo loše upetljati se u...

BLANŠ (uzmakne u spavaću sobu): Ostani tamo! Da mi nisi prišao ni za korak, inače ću...

STENLI: Šta?

BLANŠ: Desiće se nešto strašno! Da znaš!

STENLI: Šta sad izmišljaš?

Sad su oboje u spavaćoj sobi.

BLANŠ: Čuvaj se! Nemoj! Ako me napadneš...

On joj prilazi još za jedan korak. Ona razbija bocu o sto i suočava se s njim, čvrsto stežući odlomljeni vrh boce.

STENLI: Što si to...

BLANŠ: Da ti isečem lice!

STENLI: Verujem, ti si u stanju.

BLANŠ: Nego šta! I hoću, samo ako...

STENLI: O-ho! Znači, tebi je baš do kavge? Pa lepo, da vidimo onda... (Priskače joj, prevrnuvši sto. Ona krikne i zamahne da ga udari vrhom boce, ali je on zgrabi za članak ruke) Divljakušo jedna! Baci to! Ovaj susret smo čekali od prvog dana!

Ona zaječi. Vrh boce pada. Ona klonulo klekne. On podiže njeno omlitavelo telo i odnosi je do postelje. Začuje se zaglušna svirka razigrane trube i bubnjeva, iz „Četiri đavola“.)

SCENA JEDANESTA

Nekoliko nedelja kasnije. STELA pakuje BLANŠNE stvari. Čuje se šum vode iz kupatila. Zavesu su malo razmaknute, pa se vide igrači pokera: STENLI, STIV, MIČ i PABLO. Za stolom u kuhinji je hladno i tmurno, kao one nesrećne pokeraške noći. Zgrada je uokvirena trikiznim nebom. STELA je plakala dok je u otvoren kofer stavljala haljine sa cvetnim šarama. JUNIS silazi stepenicama iz svog stana na spratu, i ulazi u kuhinju. Za pokeraškim stolom – galama.

STENLI: Poš'o sam na kentu, i, bogme, upalilo!

PABLO: Maldita sea tu suerte!

STENLI: Govori da te svak' razume, mešino!

PABLO: Psujem tu tvoju poganu sreću.

STENLI (razdragan): Znaš li šta je sreća? Sreća je – kad veruješ da si srećan. Eto, na primer, u Salernu. Verov'o sam da me prati sreća. Račun'o sam da će od petorice – četvorica da zaglave. A ja – neću. I eto. Zato mi je to pravilo. Ako u ovoj pasjoj trci 'oćeš da budeš na čelu, imaš da veruješ u svoju sreću.

MIČ: Ma ti si jedan pasji....pasji hvalisavac!

STELA ulazi u spavaću sobu i počinje da slaže neku haljinu.

STENLI: Šta mu bi?

JUNIS (prolazeći kraj stola): Govorim ja da su muškarci bezosećajni stvorovi, ali što je mnogo – mnogo je. Zbilja se svinjski ponašate. (Ulazi između zavesu u spavaću sobu).

STENLI: Šta je sad pa njoj?

STELA: Kako mi je beba?

JUNIS: Spava k'o anđelče. Donela sam ti malo grožđa. (Stavlja grožđe na stolicu, pa spušta glas.) A Blanš?

STELA: Kupa se.

JUNIS: Kako je?

STELA: Neće ništa da jede, samo je tražila da nešto popije.

JUNIS: Šta si joj rekla?

STELA: Samo to da smo uredili da se negde malo odmori. A ona to, nekako, dovodi u vezu sa Šepom Hantlejom.

BLANŠ (odškrine vrata od kupatila): Stela.

STELA: Molim, Blanš?

BLANŠ: Ako mi neko telefonira dok se kupam, uzmi broj i reci da ću se odmah javiti.

STELA: Dobro.

BLANŠ: Znaš onu tanku, od žute svile... Bukle...Vidi da nije izgužvana. Ako nije mnogo izgužvana, obuću ću nju, a na rever ću da stavim onaj srebrni...tirkizni broš...morskog konjica. Naći ćeš ga u onoj kutiji u obliku srca, gde držim te sitnice. I znaš šta, Stela...Pokušaj da nađeš, u toj kutiji, i kitu veštačkih ljubičica, da i nju stavim na rever, uz morskog konjica. (Zatvara vrata.)

STELA (okreće se JUNIS): Ne znam da li sam ispravno postupila.

JUNIS: Šta si drugo mogla?

STELA: Nisam mogla da poverujem u njenu priču, a da i dalje ostanem sa Stenlijem.

JUNIS: Nemoj ni da veruješ. Jer, živeti se mora. Ma šta se desilo, mora da se živi.

Vrata od kupatila se odškrinu.

BLANŠ: Je l' put raščišćen?

STELA: Jeste, Blanš. (JUNISI): Kaži joj da lepo izgleda.

BLANŠ: Molim te, navuci te zavese pre nego što iziđem.

STELA: Navučene su.

STENLI: Kol'ko karata?

STIV: Tri.

BLANŠ se pojavljuje na čilibarskoj svetlosti koja navire kroz vrata. Tragično zrači u svojoj crvenoj, satenskoj kućnoj haljini koja ocrtava obline njenog tela. „Varšavljanka“ se sve jače čuje dok ona ulazi u spavaću sobu.

BLANŠ (sa neznatnom histeričnom živahnošću): Oprala sam i kosu.

STELA: Je li?

BLANŠ: Nisam sigurna da sam sasvim isprala sapunicu.

JUNIS: Baš imaš divnu kosu!

BLANŠ (prihvatajući kompliment): Samo mi stvara probleme. Da li me neko tražio telefonom?

STELA: Ko to, Blanš?

BLANŠ: Šep Hantlej...

STELA: A, ne, još nije, dušo!

BLANŠ: Zbilja čudno! Jer...

Kad joj je MIČ začuo glas karte su mu ispale iz ruke, a pogled mu odlutao u daljinu. STENLI ga lupi po ramenu.

STENLI: Hej, Mič, dodi sebi!

BLANŠ se sva trese kad čuje i njegov glas. Učini uplašeni pokret, dok šapatom izgovara njegovo ime. STELA klima glavom i brzo skreće pogled. BLANŠ nekoliko trenutaka nepomično stoji, držeći ogledalo u posrebnom okviru, sa izrazom bolne zbunjenosti, kao da joj se vekovno iskustvo ogleda na licu. Najzad progovara, sa iznenadnim nastupom histerije.

BLANŠ: Šta se ovde događa?

Okreće se od STELE ka JUNIS, a onda opet ka STELI. Njen podignuti ton razbija koncentraciju pokeraša. MIČ spušta glavu, dok STENLI gura svoju stolicu unazad, kao da će ustati. STIV spušta svoju šaku na njegovu mišicu da bi ga zadržao.

BLANŠ (nastavlja): Šta je bilo? Hoću da znam šta se desilo.

STELA(bolno): Pst! Pst!

JUNIS: Pst, dušo!

STELA: Molim te, Blanš.

BLANŠ: Zašto me svi tako gledate? Je l' sa mnom nešto nije u rdeu?

JUNIS: Divno izgledaš, Blanš. (STELI) Je l' da?

STELA: Pa da.

JUNIS: Čujem, ideš malo na put.

STELA: Da, da, ide. Ide na odmor.

JUNIS: Prosto ti zavidim.

BLANŠ: Pomozite mi! Pomozite mi da se obučem!

STELA (dodaje joj haljinu): Jesi l' ovu...

BLANŠ: Da, ta će biti – taman! Hoću što pre da se izvučem odavde, iz ove klopke!

JUNIS: Što ti je zgodan taj plavi žaketić.

STELA: Misliš – ljubičast.

BLANŠ: E, obe se varate. To vam je plavo – „Dela Robia“. Kao odeća Madone, na starim slikama. Je l' ovo grožđe oprano? (Dodiruje prstom jedan od grozdova koje je donela JUNIS)

JUNIS: M-m?

BLANŠ: Je l' oprano. Pitam: je l' oprano.

JUNIS: Pa, to je sa francuske pijace.

BLANŠ: To ne mora da znači da je oprano. (Začuju se zvona katedrale.) Ta zvona na katedrali...jedino su ona čista u celom ovom kraju... E pa, sad idem. Spremna sam da pođem.

JUNIS (šapatom): Otići će pre nego što dođu.

STELA: Čekaj, Blanš.

BLANŠ: Neću da se povlačim pored tih muškaraca.

JUNIS: Onda pričekaj da završe partiju.

STELA: Sedi i ....

BLANŠ se klonulo, neodlučno okreće. Dozvoljava da je njih dve nateraju da sedne.

BLANŠ: Lepo osećam miris mora. Odsad ću živeti samo na morskoj obali. I kad bude trebalo da umrem – umreću na moru. Znate od čega ću da umrem? (Otkine zrno grožđa.) Umreću,

jednog dana, nasred okeana, kad pojedem neki neoprani grozd. Umreću dok mi ruku drži neki zgodan brodski doktor, vrlo mlad, sa tankim, plavim brčićima i sa srebrnim satom. „Jadna gospođa“, svi će da kažu, „kinin joj ništa nije pomogao. Onaj neoprani grozd poslao joj je dušu na nebo.“ (Čuju se zvona sa katedrale.) I biću sahranjena u moru, zašivena u čistu belu vreću i prebačena preko ograde – u podne – dok blešti letnje sunce, a okean će biti plav kao (opet zvonjava) oči mog prvog muškarca!

Iza ugla zgrade pojavljuju se DOKTOR i starija bolničarka, i penju se stepenicama do trema. Naglašenost njihovog profesionalizma čak je preterana; oseća se cinična distanca onih što rade u državnoj ustanovi. DOKTOR zvoni na vratima. Mrmljanje pokeraša se prekida.

JUNIS (šapuće STELI): Sigurno su oni.

STELA pritiska usne pesnicama.

BLANŠ (ustajući polako): Šta je sad?

JUNIS (tobože mirno): Izvin'te, idem da vidim.

STELA: Hajde.

JUNIS odlazi u kuhinju.

BLANŠ (napeto): Da nije za mene?

Na vratima razgovaraju šapatom.

JUNIS (vraćajući se, vedro): Traže Blanš.

BLANŠ: Kažem ja! (Plašljivo gleda jednu pa drugu, a onda zavese) Je l' to gospodin koga očekujem – iz Dalasa?

JUNIS: Mislim da jeste, Blanš.

BLANŠ: Nisam još sasvim spremna.

STELA (JUNISI): Kaži mu da pričeka napolju.

BLANŠ: Ja...

JUNIS se vraća između zavesa. Vrlo tiho, čuju se bubnjevi.

STELA: Je l' ti sve spakovano?

BLANŠ: Moj srebrni pribor za toaletu još nije.

STELA: A-ha.

JUNIS (vraća se): Čekaju pred kućom.

BLANŠ: Čekaju! Ko još?

JUNIS: S njim je i neka dama.

BLANŠ: Ne mogu da zamislim koja bi to „dama“ mogla da bude! Kako je obučena?

JUNIS: P-a-a – tako: u običan kostim.

BLANŠ: Valjda je to...(Glas joj se, u toj napetosti gubi.)

STELA: Je l' da pođemo, Blanš?

BLANŠ: Zar moramo kroz tu kuhinju?

STELA: I ja ću s tobom.

BLANŠ: Kako izgledam?

STELA: Divno.

JUNIS (kao odjek): Divno.

BLANŠ se plašljivo približava zavesama. JUNIS ih razmakne pred njom. BLANŠ odlazi u kuhinju.

BLANŠ (muškarcima): Molim vas, nemojte ustajati, samo prolazim...

Brzo izlazi na glavna vrata. STELA i JUNIS polaze za njom. Pokeraši nezgrapno stoje kraj stola – svi osim MIČA, koji i dalje sedi, zagledan u sto. BLANŠ kroči na mali trem pored vrata. Zastaje, zadihana.)

DOKTOR: Dobar dan.

BLANŠ: Vi niste gospodin koga sam očekivala. (Najednom kao da gubi dah, polazi natrag, uz stepenice. Zastaje pored STELE, koja stoji ispred samih vrata i progovara plašljivim šapatom.) Taj čovek nije Šep Hantlejš.

Iz daljine se čuje „Varšavljanke“. STELA ukočeno posmatra BLANŠ. JUNIS drži STELU za ruke. Trenutak tišine. Ništa se ne čuje, osim kako STENLI uporno meša karte. BLANŠ opet hvata dah, pa se uvlači natrag u stan, neobično se osmehujući; oči su joj široko otvorene i sjajne. Čim njena sestra prođe kraj nje, STELA sklopi oči i stisne šake. JUNIS je utešno grli, a onda polazi gore, u svoj stan. BLANŠ zastaje unutra, pored samih vrata. MIČ i dalje bulji u svoje šake na stolu, dok je ostala trojica radoznalo posmatraju. Ona najzad polazi, oko stola, ka spavaćoj sobi. U tom trenutku, najednom, STENLI odgurne svoju stolicu i ustaje da bi joj preprečio put. BOLNIČARKA polazi za njom u stan.

STENLI: Jesi l' nešto zaboravila?

BLANŠ (piskavo): Da! Da, zaboravila sam nešto!

Potrči pored njega u spavaću sobu. Na zidovima se pojavljuju tamni odsjaji čudnih viljugavih oblika. Zvuci „Varšavljanke“ kao da prolaze kroz neki filter koji ih sablasno deformiše; praćeni su prašumskim kricima i grajom. BLANŠ hvata naslon neke stolice – kao da hoće da se brani.

STENLI (tiho): Bolje udite, doktore.

DOKTOR (tiho, uz pokret ruke upućen bolničarki): Sestro, izvedite je.

BOLNIČARKA prilazi s jedne strane, STENLI sa druge. Lišena svih obeležja ženstvenosti, BOLNIČARKA, u svom strogom kostimu, izgleda vrlo zlokobno. Glas joj je nametljiv i šupalj kao zvono na vatrogasnim kolima.

BOLNIČARKA: Zdravo, Blanš.

Taj pozdrav, kao odjek, i niz ponovnih odjeka, ponavljaju drugi misteriozni glasovi iza zidova, ako da se pronose kroz stenoviti tesnac.

STENLI: Kaže da je nešto zaboravila.

Odjek se pretvara u preteći šapat.

BOLNIČARKA: Dobro, dobro.

STENLI: Šta si zaboravila, Blanš?

BLANŠ: Pa – to...

BOLNIČARKA: Nije važno. Možemo to posle da uzmemo.

STENLI: Dabome. Možemo da joj pošaljemo s koferom.

BLANŠ (panično ustukne): Ja vas ne znam – ne znam vas. Molim vas...ostavite me – na miru!

BOLNIČARKA: De, de, Blanš!

ODJECI (glasnije i tiše): De, de, Blanš! De, de, Blanš! De, de, Blanš!

STENLI: Ništa nisi ostavila – samo malo rasutog talka i neke prazne bočice za parfem. Osim ako nećeš da poneseš taj štit za lampu? Da ti ga dam?

Prilazi toaletnom stočiću, zgrabi papirni štit, naglo ga skine sa sijalice i pruži joj ga. BLANŠ krikne, kao da je taj štit – ona sama. BOLNIČARKA bezobzirno korakne ka njoj. Ona zavrišti i pokuša da pobjegne pored BOLNIČARKE. Svi muškarci skoče. STELA istrči na trem, a JUNIS za njom da je uteši, dok muškarci zbunjeno galame u kuhinji. Na tremu, STELA se baci u JUNISIN zagrljaj.

STELA: O, bože! Pomozi mi, Junis! Ne daj da budu takvi prema njoj, ne daj da je povrede! Gospode, gospode bože, nemoj tako! Šta joj to rade? Šta to rade? (Pokušava da se otme.)

JUNIS: Pst, pst, dušo, ćuti! Ostani ovde! Ne vraćaj se tamo! Budi tu sa mnom, nemoj da gledaš.

STELA: Šta to učinih svojoj sestri? Gospode, šta to uradih?

JUNIS: Uradila si šta treba – jedino što si mogla da učiniš. Nije mogla ovde da ostane, a nije imala ni kuda da ode.

Sa STELINIM i JUNISINIM razgovorom na tremu prepliću se glasovi muškaraca u kuhinji. MIČ polazi ka spavaćoj sobi. STENLI krene da mu prepreči put i gura ga u stranu. MIČ zamahne i udari STENLIJA. STENLI ga odgurne. MIČ se sruši na sto, jecajući. Tokom tih scena, BOLNIČARKA je zgrabila BLANŠ za mišicu i ne da joj da pobegne. BLANŠ se divlje otima i grebe BOLNIČARKU, koja joj, mnogo jača, spetlja ruke. BLANŠ muklo krikne i skljoka se na kolena.

BOLNIČARKA: Ti nokti moraće da se podseku. (DOKTOR ulazi u sobu i ona ga pogleda.) Košulju, doktore?

DOKTOR: Ne, osim ako bude neophodno.

Skida šešir i, sad, postaje čovek – nestaju ona neljudska obeležja. Glas mu je blag i ohrabrujući dok prilazi BLANŠ i saginje se pred njom. Kad joj izgovori ime, njen strah se malo smanji. Tamni odsjaji na zidovima blede, neljudska graja i krici se gube, dok se i njen hrapavi plač primiruje.

DOKTOR: Gospođice Diboa. (Ona se okreće licem ka njemu, očajnički preklinjući. On se smeši, a onda se obraća BOLNIČARKI.) Neće biti potrebno.

BLANŠ (tiho): Recite joj da me pusti.

DOKTOR (BOLNIČARKI): Pustite je.

BOLNIČARKA je pušta. BLANŠ pruža ruku doktoru. On je blago privlači sebi, pomažući joj da se prisloni uz njega, pa je povede između zavesa.

BLANŠ (čvrsto pripijena uz njegovu mišicu): Ko ste da ste – uvek sam zavisila od ljubaznosti neznanaca.

Pokeraši se izmiču dok BLANŠ i DOKTOR prolaze kroz kuhinju, idući ka izlazu. Ona dozvoljava da je on vodi kao da je slepa. Dok izlaze na trem, STELA krikne, izvikujući ime svoje sestre, čučeći na stepenicama.

STELA: Blanš! Blanš! Blanš!

BLANŠ hoda ne osvrćući se, a za njom DOKTOR i BOLNIČARKA. Zalaze uz ugao zgrade. JUNIS silazi do STELE, pružajući joj bebu u naručje. Beba je uvijena u bledoplavi pokrivač. STELA, jecajući, prihvata dete. JUNIS silazi do kraja stepeništa i ulazi u kuhinju, gde se svi muškarci, osim STENLIJA, vraćaju svojim mestima za stolom. STENLI je izišao na trem, gde stoji pri dnu stepenica i posmatra STELU.

STENLI (pomalo nesigurno): Stela?

Ona zajeca natčovečanskom snagom. Ima nečeg raskošnog u toj njenoj potpunoj prepuštenosti plaču – sad kad joj je sestra otišla.

STENLI (utešno i sablažljivo): De, de, zlato. De, de, mila moja. (Klekne kraj nje, a njegovi prsti nalaze otvor na njenoj bluzi) De, de, mila moja. De, de...

Burno jecanje i čulna muzika postepeno se gube pred melanholičnim zvukom klavira i prigušene trube.

STIV: Dakle, momci, ko deli?

KRAJ